

વાયડામિત્ર

વર્ષ : ૯૭ અંક : ૪ એપ્રિલ - ૨૦૧૯

કિંમત રૂ. ૩૦/- (વાર્ષિક)

રામનવમીની ખૂબ ખૂબ શુભકામનાઓ

With Best compliment form
Shree Vayad Group of Companies

**Shree Vayad Construction Corporation,
Mumbai**

**Shree Samarinandan Projects pvt. Ltd.,
Mumbai**

Shree Vayad Developers, Nasik

Shree Vayad Engineering, Nasik

Shivshakti Construction, Amravati

**Bipin Shah
Geeta Shah
Dhaval Shah**

**Trupti Rajendra Shah
Rahul Shah**

**Jitendra Shah
Sunita Shah**

Address

**7, Badeshwar Building, Opp. One up Store, Rajawadi,
M.G. Road, Ghatkopar, East Mumbai - 400 077
Ph. 022-21027687, E-Mail : shreesamirinandan@gmail.com**

શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ સંચાલિત વૈશ્વિક જ્ઞાતિ સમાચારપત્ર

વાયડામિત્ર

પ્રકાશન પ્રારંભ વર્ષ સંવત-૧૯૭૭ માસ : મહા - માર્ચ, ઈ.સ. ૧૯૨૧

એપ્રિલ - ૨૦૧૯, પ્રત-૧૧૨૬, વર્ષ-૯૭, અંક-૪

શ્રી વાયડા વણિક સેવા ટ્રસ્ટ

E-mail : vayva95@gmail.com

www.vayvaset.in

સંચાલક ટ્રસ્ટી મંડળ

શ્રી શશાંકભાઈ આઈ. શાહ	અમદાવાદ	પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી ધીરેનભાઈ કે. પરીખ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી સુનીલભાઈ આર. શાહ	અમદાવાદ	ઉપપ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી
શ્રી વ્રજેશભાઈ એન. પરીખ	અમદાવાદ	માનદ્ મંત્રી અને ટ્રસ્ટી
શ્રી મેહુલભાઈ એસ. શાહ	અમદાવાદ	માનદ્ ખજાનચી અને સહમંત્રી
શ્રી રમેન્દ્રભાઈ જે. પરીખ	અમદાવાદ	ટ્રસ્ટી
શ્રી કિરણભાઈ એસ. શાહ	વડોદરા	ટ્રસ્ટી
શ્રી શરદભાઈ પી. શાહ	મહેસાણા	ટ્રસ્ટી
શ્રી જીતેન્દ્રભાઈ બી. શાહ	મુંબઈ	ટ્રસ્ટી

માનદ્ તંત્રી અને પ્રકાશક : શ્રી શ્રેણીકભાઈ એન. પરીખ

બી-૭, શ્રી સિદ્ધિ કુપ્લેક્સ, એપોલો હોસ્પિટલ સીટી સેન્ટર પાસે,
પરિમલ ગાર્ડન નજીક, આંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬.

ફોન નં.: ૯૭૨૪૪૮૧૪૯ (સાંજે ૭.૦૦ પછી) ઈમેઇલ : snp4758@gmail.com

માનદ્ વ્યવસ્થાપક : શ્રી નિશીથભાઈ એ. પરીખ

સી, ૪૦૪, અર્જુન એલીગન્સ, એ.ઈ.સી કોસ રોડ, ભગીરથ સોસાયટી સામે,
નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૩

ફોન નં.: ૯૪૨૮૪૬૧૮૨૨ (સાંજે ૯.૦૦ પછી) ઈ-મેઇલ : neparikh7@yahoo.in

મેમ્બરશીપ લવાજમ

ભારતમાં: રૂ.૩૦/- (સામાન્ય), રૂ.૧૦૦૧/- (આજીવન), રૂ.૨૫૦૧/- (પેદન), વિદેશમાં : રૂ. ૫૦૦૧/-
સભ્યો અને જ્ઞાતિજનો ભેટ, જા.ખ. વિગેરેની રકમ સંસ્થાના ખાતામાં જમા કરાવી તેની
પહોંચ શ્રી નિશીથભાઈને વોટ્સએપ કરી શકે છે. પહોંચ મોકલવાની જવાબદારી રકમ જમા
કરાવનારની રહેશે. ખાતાની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

Shree Vayada Vanik Seva Trust

Central Bank of India, Mithakhali Branch, Ahmedabad.

A/c No.: 3172539192, IFSC Code.: CBIN0280553

વાયડામિત્ર

એપ્રિલ ૨૦૧૯

“ઈલાજ”

“પરીક્ષા નજીક આવી રહી છે અને તારું બધું જ લેશન અધૂરું છે તને શું થયું છે સાક્ષી...? હું જોઉં છું કે, તું હમણાં બહુ જ ગુમસ્તુમ પણ રહેવા લાગી છો. બોલ ને બકા.. શું થયું છે તને..? પૂજાએ દરરોજની જેમ આજે પણ એ જ સવાલો વારંવાર પૂછ્યા.”

“પૂજા, તને એક વાત કહું. કોઈને કે જે નહીં. મારા પપ્પાને કોઈ રોગ લાગુ પડી ગયો છે.” માંજરી આંખો, સોનેરી વાળ અને ગુલાબી હોઠ ધરાવતી દસ વર્ષની સાક્ષીએ દિવસોથી મનમાં દબાવી રાખેલી વાત કરતાં કહ્યું.

“શું કોઈ રોગ ?”

“હા.. રોગ અને એ પણ ચેપી રોગ..” હળવા ડૂસકા સાથે સાક્ષી બોલી
“અને એ રોગનો ચેપ મારી મમ્મીને પણ લાગી ગયો છે..”

“હે.. ચેપી રોગ..! એ વળી ક્યારથી થયો..?”

“એ તો મને ખબર નથી પણ જ્યારથી મારા પપ્પાની નોકરી છૂટી ગઈ છે ત્યારથી એ દરરોજ રાત્રે મોડા ઘરે આવે છે. આંખો લાલ હોય, એમના મોઢામાંથી લાળ પડ્યા કરતી હોય અને એક વિચિત્ર દુર્ગંધ આવતો હોય. એમના રૂમમાં ગયા પછી અચાનકથી મમ્મીનો રડવાનો ધીમો ધીમો અવાજ આવે અને સવારે ક્યારેક મમ્મીની આંખો લાલ હોય તો ક્યારેક આંખોની સાથે એનો ગાલ પણ લાલ હોય.”

“તને કોણે કહ્યું કે, એમને કોઈ રોગ થયો છે?”

“મમ્મી તો કંઈ જવાબ આપે નહીં ને પપ્પાને પૂછવાની મારી હિંમત ચાલે નહીં. આ તો મારા દાદીએ મને કહ્યું કે, પપ્પાને કોઈ રોગ થયો છે.”

“તે એનો ઈલાજ નથી ? આમને આમ તો માસા અને એમની સાથે સાથે બિચારા માસી પણ હેરાન થઈ જાશે.”

“ઈ જ તો ઈલાજની કોઈને ખબર નથી. ડોક્ટર અંકલને પણ નહીં એવું દાદીએ કહ્યું. પણ મેં મારી જાતને પ્રોમીસ આપ્યું છે કે, ભણીગણીને હું મોટી ડોક્ટર બનીશ અને એ બિમારીનો ઈલાજ શોધીને જ રહીશ.”

“હા હા જરૂર પણ, સાક્ષી મેંડમ ડોક્ટર બનવા માટે છઠ્ઠ ધોરણમાં પાસ થવું પડશે એ તો આપને ખબર જ હશે ને..?”

સ્વ. સોહાગિનીબહેન તથા સ્વ. નવનીતભાઈ બી. શાહ (દેત્રોજવાળા) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

“હાસ્તો વળી..” મોં પર હળવા હાસ્ય સાથે સાક્ષી બોલી.

“ઓકે, ઘેન બેસ્ટ ઓફ લક એન્ડ બાય..”

પોતાના મગજમાં પપ્પાની બિમારી, મમ્મીને લાગેલો ચેપ અને એના ઈલાજની ગડમથલ કરતી સાક્ષી ઘર તરફ જઈ રહી હતી ત્યાં એની નજર આછા લાલ રંગના રૂપકડાં કૂતરા પર પડી. શેરીના બાળકો એ કૂતરાને પથ્થર મારીને પજવી રહ્યા હતાં. સાક્ષીએ એને બચાવીને પોતાના લંચબોક્ષમાં બચેલો નાસ્તો ખવડાવ્યો અને એના ભૂખરાં લીસ્સા વાળમાં પ્રેમથી હાથ ફેરવવા લાગી.

સાક્ષીને કૂતરો પાળવાનું મન તો બહુ હતું પણ ગયા વર્ષે કૂતરો ઘરમાં લઈ આવવાનો બે જ દિવસમાં એલર્જીને કારણે એના દાદીમાને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવા પડ્યા હતાં અને પપ્પાએ જે ગુસ્સો કર્યો હતો એ યાદ આવી જતાં સાક્ષીએ ત્યાંથી ચાલવા માંડ્યું. પણ આ કૂતરો એમ પીછો છોડે એમ ક્યાં હતો ? એ તો પૂંછડી પટપટાવતો સાક્ષીની પાછળ પાછળ ચાલવા લાગ્યો. આખરે સાક્ષીએ હાર માની પણ પોતાનું મન અને દાદીની તબિયત બંને સચવાઈ જાય એવો ઉપાય પણ એણે શોધી કાઢ્યો.

“માય ક્યુટ લીટલ ડોગી, આજથી તારું નામ શેરૂં. તને હું મારા ઘરની અંદર તો નહીં રાખી શકું પણ મારા ઘરની પાછળ તું રહેજે. મારી શેરીના મિત્રો બહુ જ સારા છે. બધા તારું ધ્યાન રાખશે. આમ પણ બે મહિના પછી અમારું વેકેશન શરૂ થાય છે. બધાને મજા આવશે, ચલ..” જે દિવસથી શેરૂ આવ્યો એ દિવસથી જ દરેક જણાં એને પોતાનો સમજીને એનું ધ્યાન રાખવા લાગ્યા. કોઈક એને દૂધ પીવડાવે તો કોઈક રોટલી ખવડાવે કોઈક એની સાથે બોલ વડે રમે તો કોઈક એને ગાડીમાં આંટો મરાવવા લઈ જાય. શેરીના બાળકો તો ઠીક, પણ શેરૂ જાણે મોટેરાઓની પણ જાન બની ગયો હતો. સાક્ષી પણ શેરૂને કારણે ખૂબ ખુશ રહેવા લાગી હતી. ક્યારેક એની વાંકી પૂંછડીમાં હાથ ભરાવીને એને સીધી કરવાની નાકામ કોશિશો કરતી તો ક્યારેક એનું મોઢું ખોલાવીને એના દાંત પણ ગણતી અને શેરૂને કારણે એ પપ્પાના રોગની ચિંતા હળવી તો થઈ ગઈ હતી પણ સાવ ભૂલાઈ તો નહોતી જ.

આજે વેકેશનનો છેલ્લો દિવસ હતો. સાક્ષીએ આજે મોડે સુધી સૂઈ રહેવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો પણ “પકડો પકડો”નો અવાજ સાંભળી એની આંખ ખૂલી ગઈ. એ દોડીને બારીમાં ગઈ. એણે જોયું કે, એના પપ્પા અને ત્રણ-ચાર અંકલ હાથમાં જાડી લાકડીઓ લઈને શેરૂની પાછળ દોડી રહ્યા હતા. શેરૂની આંખો લાલ હતી, એના મોઢામાંથી લાળ ટપકી રહી હતી અને એની પૂંછડી સીધી થઈ ગઈ હતી. સાક્ષીની સમજમાં કાંઈ જ નહોતું આવી રહ્યું એટલે એ દોડીને દાદીમાને વીંટળાઈ વળી.

દીપક કાંતિલાલ ઝવેરી (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ચંદનબહેન વલ્લભદાસ મોહનલાલ શાહ (કડીવાળા) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

“હેં દાદી, આ બધા શેરુને મારવા એની પાછળ કેમ દોડી રહ્યા છે ? એની આંખો, એનું મોઢું..? શું થયું છે મારા શેરુને?”

“બેટા, શેરુ બિમાર છે. એને હડકવા ઉપડ્યો છે.”

“હડકવા એટલે શું દાદી?”

“એટલે શેરુને એક રોગ લાગુ પડી ગયો છે. જેને કારણે એની આંખો લાલ છે, એના મોઢામાંથી લાળ પડી રહી છે. આ રોગને કારણે ગાંડપણ આવી જાય. એ ડાફણિયાં મારે ને બધાને બચકાં ભરવા લાગે અને એ જેને બચકું ભરે એને પણ હડકવા થઈ જાય કારણકે આ એક ચેપી રોગ છે.”

“તો.. તો એનો કાંઈ ઈલાજ નથી? મારો શેરુ..” ડૂસકું ભરતાં સાક્ષી બોલી.

“છે ને, આ લોકો એનો ઈલાજ જ તો કરે છે. એને લાકડીથી ડરાવીને સાજો કરી દેશે. થોડાક દિવસ એને અહિંયાથી દૂર રાખવો પડશે. એટલે થોડાક દિવસ સુધી તું શેરુને નહીં મળી શકે.”

“ભલે, શેરુ સાજો થઈ જતો હોય તો મને એ પણ મંજૂર છે.” એના દાદીએ સાડીના ખૂણાથી આંખો લૂછી કારણકે, એમને ખબર હતી કે, સાક્ષી અને શેરુ હવે ક્યારેય નહીં મળી શકે.

એ આખો દિવસ સાક્ષીએ ઉચાટમાં વિતાવ્યો ન તો સરખું જમી ન તો રમવા ગઈ. બસ શેરુ સાજો થઈ જાય એ માટે પ્રાર્થના કરતી બેસી રહી અને મનોમન બોલવા લાગી, “જેમ બધા લોકોએ શેરુની બિમારીનો ઈલાજ શોધ્યો એમ હું મોટી થઈને મારા પપ્પાની બિમારીનો પણ ઈલાજ...”

હજુ તો એનું વાક્ય પૂરું થાય એ પહેલા એના પપ્પા લથડતી ચાલે મોઢામાંથી ટપકતી લાળે અને ડાફણિયા મારતાં આવી પહોંચ્યા અને આજે તો સાક્ષીની આંખોની સામે જ એની મમ્મીને મારવા લાગ્યા. સાક્ષી હેબતાઈ ગઈ. પરિસ્થિતિ સંભાળવા દાદીમાએ પપ્પાને રોકવાનો પ્રયત્ન કર્યો તો પપ્પાએ એમને પણ બચકું ભરી લીધું.

આ જોઈને સાક્ષીના મગજમાં ઝબકારો થયો. “ઓહ, તો પપ્પાને પણ શેરુ જેમ હડકવાનો રોગ...” દોડીને બારણાં પાછળ પડેલી જાડી લાકડી લઈને એણે એના પપ્પા સામે પછાડી.

સાક્ષીના આવા વર્તનથી ત્રણેય જણાં અચંબામાં પડી ગયા. “આ શું કરે છે બેટા??” ત્રણેય જણાંએ એકી સાથે પૂછ્યું.

અને એનો જવાબ આપતાં સાક્ષી વટભેર બોલી.

“ઈલાજ...”

- આશા શાહ, ભૂજ-કચ્છ, મો. ૯૧૭૩૨ ૧૫૭૭૭

નિલેષ અરવિંદભાઈ શાહ (દ્રુપદ સિક્યોરીટીઝ પ્રા. લિ.), જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ગોરધનદાસ કૃષ્ણલાલ પરીખ (કડી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

“પરિપક્વતા”

વન્દે કૃષ્ણં ગુણાતીતં પરં બ્રહ્માચ્યુત યતઃ ।

આવિર્ષભૂવુઃ પ્રકૃતિ-બ્રહ્મ-વિષ્ણુ-શિવાદય

જે શ્રીકૃષ્ણમાંથી પ્રકૃતિ, બ્રહ્મા, વિષ્ણુ તથા શિવ આદિ (બધા મહાન આત્મા) પ્રકટ થયા છે તે ગુણો - સત્ય આદિથી પર અથવા રહિત અને અચ્યુત હોઈ અસ્ખલિત જ્ઞાનશક્તિથી અને પરબ્રહ્મ એવા શ્રીકૃષ્ણને હું વંદન કરું છું. (બ્રહ્મવૈવર્ત પુરાણ બ્રહ્મખંડ)

પરિપક્વતાથી પૂર્ણ એક હકીકત બહાર આવે છે કે શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા જ અથ થી ઇતિ છે. સમગ્ર સૃષ્ટિનું સંચાલન એમની ઇચ્છાથી ચાલે છે. બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવ તેમનામાંથી પ્રકટ થયા છે અને એમની આજ્ઞામાં રહી સર્જન પાલન સંહાર કરે છે. આદિનારાયણ પણ તેમનું જ સ્વરૂપ છે. જેમની નાભિમાંથી બ્રહ્માજી પ્રકટ થયા છે. અવતારો તેમણે જ લીધા છે. વેદ ઉપનિષદ શ્રુતિ નેતિ નેતિ કહે છે. બ્રહ્મપુરાણ, બ્રહ્માંડ પુરાણ, બ્રહ્મવૈવર્ત પુરાણ, પદ્મ પુરાણ, વિષ્ણુપુરાણ, ગરુડપુરાણ, નારદપુરાણ, વરાહ પુરાણ, વામનપુરાણ, સ્કન્ધ પુરાણનું સંપૂર્ણ વાંચન કરીએ તો તેમાં વધુ પ્રકાશ પડે છે. શ્રીમદ્ ભાગવત જેવું ઉત્તમ પુરાણ પ્રભુની લીલાનું જ્ઞાન પિરસે છે.

કાળા માથાનો માનવી અધૂરો હોવા છતાં પોતાની જાતને પરિપક્વતાનો ભંડાર સમજે છે. સર્વગુણ સંપન્ન હોવાનો દાવો કરે છે. મદોન્મત થઈ સંસારમાં ગર્વથી વિચરે છે. ભૂલેચૂકે કુદરતની લાઠી વાગે છે તો ધૂળ ચાંટતો થઈ જાય છે. ફરી પરિસ્થિતિ સુધરે તો પાછો અસલ ચાલે ચાલે છે. કૂતરાની પૂંછડીની યાદ અપાવે છે.

મોટામોટા સાધુસંતો, યોગીઓ, બાપુઓ, બાબાઓ પોતાની પરિપક્વતાનો ઢંઢેરો પીટી વિશાળ ભક્તસમુદાય એકઠો કરે છે. પાપાચરણ કરી પોતાનું તેમ જ પોતાના શિષ્યનું ભરણ પોષણ કરે છે. ભક્તસમુદાયની શ્રદ્ધાનો ગેરલાભ ઉઠાવે છે.

જે ખરેખર શ્રીહરિનો ભક્ત છે તેની સામે આપમેળે સામેનો વ્યક્તિ ઝૂકી જાય છે.

પરિપક્વતાનું ઉત્તમ ઉદાહરણ ૮૪-૨૫૨ વૈષ્ણવો પુરુ પાડે છે. જેમાંથી કેટલાક વૈષ્ણવે મડદાને પણ સજીવન કર્યા છે અને ઘરે આવેલા વૈષ્ણવોની આગતાસ્વાગતા કરાવી છે. એક વૈષ્ણવમાં આવી શક્તિ હોય તો મહાપ્રભુજી, ગુંસાઈજી, શ્રી હરિ, શ્રીનાથજીબાવા શું ન કરી શકે ?

ઘણીવાર સંસારમાં દૃષ્ટિપાત કરતા જણાય છે કે પાપડી ભેગી ઈયળ પણ બફાઈ જાય છે. સંતો, સાધુ, બાપુઓ, બાબાઓની કામલીલાનાં સમાચાર પ્રકાશમાં આવતાં

સ્વ. હેમંતભાઈ એચ. કાશીપારેખ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ખરેખર એકાંતિક સંતો જેનામાં અનેક ગુણો હોવા છતાં લોકોનો વિશ્વાસ સારા અને સાચા સંતો-સાધુ પરથી ઉઠી જઈ શકે છે.

સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં ગોપાળનંદ સ્વામી ધાર્યું કરવાની તાકાત રાખતા હતાં. પણ શ્રીજી મહારાજની આજ્ઞા લોપી નથી. અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થાનાં પૂ. યોગીજીમહારાજ, પૂ. પ્રમુખસ્વામી મહારાજ, પૂ. મહંત સ્વામી મહારાજ ખરેખર વંદનને યોગ્ય છે. સંત રંગઅવધૂત મહારાજ, પુનિત મહારાજ, નારાયણબાપુ જેવા અસંખ્ય સાધુ સંતો છે જે પરિપક્વતાની યાદ અપાવે છે.

પુષ્ટિસંપ્રદાયનાં સ્થાપક શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજીનાં વંશજો વલ્લભકુળનાં બાળકો અનેક પ્રતિભાઓનાં સ્વામી છે. પરિપક્વતાની મિશાલ છે. એક વલ્લભકુળનાં બાળકનું કહેવું છે કે વૈષ્ણવો ભલે અમને ભગવાન માને અમારા ચરણ સ્પર્શ કરે, પૂજ્ય ભાવ રાખે પણ આખરે તો અમે પણ મનુષ્ય જન્મ લઈને આવ્યા છે. અમારે પણ શરીરની આધિ, વ્યાધિ, ઉપાધીમાંથી પસાર થવું પડે છે અમે ભગવાન નથી. એનો અર્થ એ થયો આવા સંતો ભગવાન ન હોવા છતાં હરિભક્તો તેમને ભગવાન માને તો તેમા સંતપુરુષનો કોઈ વાંક નથી. કારણ કે પોતાને મોંઢે સાચા સંતો પોતાને ભગવાન કહેતા જ નથી. ચાલુ સાધુ સંતો, બાબાઓ, બાપુઓ પોતાને ભગવાન કહેવડાવવાનો એક પણ મોકો ચૂકતા નથી.

શ્રી હરિ સિવાય કોઈ પૂર્ણ નથી. શ્રી ઠાકોરજી જ સર્વકર્તાહર્તા છે. આપણે એમની છત્રછાયામાં જ જીવન પસાર કરવાનું છે. એક વાત કોઠે ઉતારવાની છે. જીવાત્માની કોઈ જ તાકાત નથી ભલે માનવી માનતો હોય મારાથી મોટું કોઈ નથી. મારી પાસેની સંપત્તિથી હું બધાને ખરીદી શકવાની તાકાત ધરાવું છું. ભલા આદમી તારું શરીર તારું નથી. તારી શક્તિનાં દાતા જ શ્રીહરિ છે માટે સર્વગુમાન ભૂલી શ્રી ઠાકોરજીનાં ચરણે જ તારું કલ્યાણ થશે.

નારદમુનિનાં આશ્રમમાં જન્મેલા ભક્ત પ્રહ્લાદે નાની ઉંમરમાં જ પરિપક્વતા શ્રીહરિની કૃપાથી મેળવી લીધી હતી અને પ્રભુએ પ્રહ્લાદને દરેક મુસીબતોમાંથી ઉગાર્યો છે. નારાયણભક્ત પ્રહ્લાદનું સ્થાન ઘણા ઉચ્ચસ્થાને છે. એવા જ બાળભક્ત ધ્રુવની અડગતા નારદજી જેવા પણ ડગાવી ન શક્યા અને શ્રીહરિની કૃપાથી અવિચળ ધામ પ્રાપ્ત કર્યું. શ્રદ્ધાને ટકાવવી સહેલી વાત નથી. પવનપુત્ર હનુમાનજીની પરિપક્વતા વિષે કોઈને શંકા હોઈ જ ન શકે. આવા તો ઘણા ભક્તો છે જે દરેકની વાત કરવી શક્ય નથી.

આજે આપણે લોકોની વાતો પર વિશ્વાસ કરતા થઈ ગયા છીએ. તેથી ઘણીવાર આપણાં ઈષ્ટને મુકી બીજી જગ્યાએ ફાંફા મારીએ છીએ અને આપણી શ્રદ્ધામાં ફરક પડી જાય છે. શ્રી ઠાકોરજીને અભિમાનમુક્ત ભક્ત જે પસંદ છે. રાધાજીનું સૂક્ષ્મ અભિમાન પણ શ્રી પ્રભુએ ચલાવી લીધું ન હતું. આજે આપણને જરા માન પાન મળ્યું કે ઈનામો મળ્યા તો

સ્વ. રમણલાલ બ્રેડીના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આપણે ગજગજ કુલાઈએ છીએ. મનમાં ક્ષણિક તો અભિમાન આવી જ જાય છે. એ ક્ષણિક અભિમાન પણ શ્રી હરિને પસંદ નથી અને આપણી પરિપક્વતામાં ખામી આવી જાય છે પણ આપણું વર્તન દાસાનુદાસ જેવું નથી હોતું. તો આવા પ્રકારનો આડંબર શું કામનો ? આપણે કેટલા પાણીમાં છે તેતો શ્રી ઠાકોરજી સારી રીતે જાણે છે પછી દેખાડો કરવાની કોઈ જરૂર ખરી ? આ આપણા બધાની પ્રકૃતિ છે અને પ્રકૃતિ તો પ્રાણ સાથે જ જવાની.

નંદમહર ઘર બાજે બધાઈ ।

જસુમતિ કૂંચ પ્રગટ ભયે શ્રીહરિ આનંદકી નિધિ આઈ । (કિર્તન સંગ્રહ ખંડ-૧)

જન્માષ્ટમીની વધાઈ કૂખે ગોલોકધામમાંથી વ્રજમાં આવ્યા તે શ્રીહરિ એ યશોદાજીની કૂખે જન્મ લીધો (પ્રકટ થયા). ક્ષીર સાગરમાં પોટેલા નારાયણ, પૃથ્વીની, બ્રહ્માજીની તથા શિવજીની પ્રાર્થનાથી દેવકીજીની કૂખે પ્રકટ થયા અને વસુદેવજી દ્વારા યશોદાજી પાસે પધાર્યા. વસુદેવ યશોદા પાસેની બાળકીને લઈ ગયા બાદ ગોલોક ધામવાળા શ્રીહરિ યશોદાની કૂખે પ્રકટ થયા. યશોદાજીને આ આખી વાતની ખબર ન હતી કારણ કે નિંદ્રાધીન હતાં. બન્ને બાળક એક સ્વરૂપ થઈ ગયા. બન્ને બાળકે આ જ સ્વરૂપે વ્રજમાં લીલાઓ કરી.

ગર્ગસંહિતામાં શ્રીનાથજીબાવાનાં પ્રાકટ્યનો તેમ જ મહાપ્રભુજીનો વર્ષો પહેલાં ઉલ્લેખ થયેલો છે. પુષ્ટિમાર્ગ પરિપક્વતાનું દાન કરે છે, પાત્રતા જોઈએ. વૈષ્ણવમાં જે પરિપક્વતા જોઈએ એ આપણામાં નથી. કોઈ વિરલો હશે જેનામાં પરિપક્વતા હોય છે. શ્રીઠાકોરજીની કૃપાથી ભક્તિ પ્રદાન થાય છે. તેમાં વધારો થતા થતા વ્યસન અવસ્થા આવે છે. પછી પરિપક્વતાનાં પગથીયા ચઢાય છે. જીવાત્મા સ્વભાવથી જ દુષ્ટ છે એમ શ્રીમહાપ્રભુજી આજ્ઞા કરે છે. શ્રી મહાપ્રભુજીની પહેલી આજ્ઞા આચાર વિચારની છે તે જ આપણાંથી પળાતી નથી પછી આગળની વાત જ ક્યાં રહી ?

પરિપક્વતા જીવનમાં જોઈએ પછી દરેકમાં આવી શક્તિ નથી. નવી ટેકનોલોજીની પધરામણી થવાથી તેના વપરાશમાંથી લોકોને સમય મળતો નથી પછી ભગવાન તરફ ક્યાંથી ઝૂકાય !? મોજમસ્તીનું જીવન બની ગયું છે. જાણે અમરત્વ પ્રાપ્ત કરીને ભૂતળ પર ન આવ્યા હોય. લાગણીનો શૂન્યાવકાશ નજરે પડે છે. માનમર્યાદા, નિતિપૂર્ણજીવન પર પૂર્ણવિરામ મૂકાવું જાય છે. પૈસા રાતોરાત ભેગા કરવાની વૃત્તિએ વેગ પકડ્યો છે. આવા સંજોગોમાં ક્યાશ જ રાજ કરે. પરિપક્વતાને પ્રવેશ જ ન મળે. નકારાત્મક લાગતા લખાણમાં સત્યતા છૂપાયેલી હોઈ શકે છે. સ્વાર્થવૃત્તિએ માંઝા મૂકી છે. આવા કટુતા ભરેલા હૃદયમાં શ્રીહરિ કેવી રીતે નિવાસ કરે ?

- નવિનચંદ્ર દશરથલાલ ગાંધી, ભરુચ (હાલ વડોદરા)

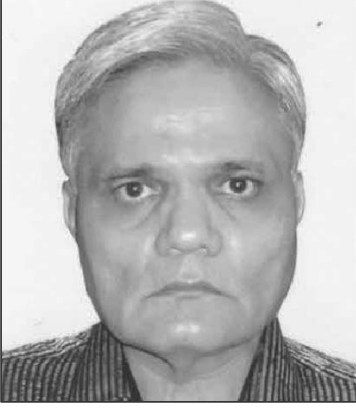

જ્યોતિબેન કેશવલાલ શાહ પરિવાર, (મુલુન્ડ - મુબઈ)જય શ્રી કૃષ્ણ.

“હૃદયનો ભાર હળવો કરવા દે”

જુંદગીની સફરમાં માણસ જ્યારે તેના છેલ્લા અંતિમ પડાવમાં આવે છે ત્યારે તેણે કરેલા પાછલા વર્ષોના બનાવો પણ યાદ આવતા જ હોય છે. જે દરેકના જીવનમાં બનતા હોય છે. આ એક સહજ માનવવૃત્તિ જ હોય છે. દરેક જણની કહેવાની રીત સમજાવવાની રીત અલગ અલગ હોઈ શકે છે. આ સમયે મને સ્વ. મુકેશજીએ ગાયેલું અને સ્વ. શૈલેન્દ્રજીએ લખેલું ‘તિસરી કસમ’નું ગીત યાદ આવે છે :-

“લડકપન ખેલ મેં ખોયા,
જવાની નીંદભર સોયા,
બુઢાપા દેખકર સોયા,
વોહી કિસ્સા પુરાના હૈ”

આજે અહીં મારે હૃદયનો ભાર હળવો કરવો છે. એટલે હું મુદ્દા ઉપર આવું છું કે આપણે આ દુનિયામાં જન્મ લઈએ છીએ ત્યારે આપણી પાસે શું કોઈ પસંદગી હોય છે કે મારે અમુકજ કુટુંબમાં જન્મવું છે ! મારે અમુક જ પસંદગીના માતા-પિતા જ જીવનમાં જોઈએ છીએ ! અરે ! પરિવારના કોઈ સભ્યોની પણ આપણી પાસે કોઈ પસંદગી હોતી નથી. છતાં પણ સંસારમાં દરરોજ કેટલાય માનવી, પશુપક્ષીઓનો ઉદય થાય છે અને સંસાર વર્ષોથી આમ જ ચાલ્યા કરે છે અને ચાલ્યા કરશે. આપણાં પહેલાં કેટકેટલી પેઢીઓ આવી અને ગઈ હશે ! કોઈ વડીલ હશે તો તેને વધુમાં વધુ સાત પેઢીઓના નામ યાદ હશે. અને ભવિષ્યમાં આપણું અસ્તિત્વ કેટલું રહેશે તે પણ સમજવા જેવો યક્ષ પ્રશ્ન છે. એને કોણ કેટલું યાદ રાખશે ? તે પણ શું વિચારવા જેવો પ્રશ્ન નથી ?

શ્રી રવિન્દ્રનાથ ટાગોર જ્યારે મૃત્યુ પામ્યા તેના બે દિવસ પહેલા તેમણે કહ્યું હતું :-

“હે પરમાત્મા ! હું કેટલો અનુગ્રહિત છું. કેવી રીતે કહું ! તેં મને જીવન આપ્યું જે મેળવવાની કોઈ જ પાત્રતા મારામાં હતી નહીં, તે મને શ્વાસ આપ્યો જે મેળવવાનો કોઈ અધિકાર મારો ન હતો. તેં મને સૌંદર્યનો, આનંદનો અનુભવ કરાવ્યો જેને માટે મેં કોઈ કમાણી કરી નથી. હું ધન્ય થયો છું. તારા અનુગ્રહના બોજથી ડૂબી ગયો છું અને જીવનમાં મને કોઈ દુઃખ થયું હોય, કોઈ પીડા થઈ હોય, કોઈ ચિંતા થઈ હોય તો તે માત્ર ને માત્ર મારી જ ભુલથી થઈ હશે. તારું આપેલું જીવન તો ખૂબ ખૂબ આનંદપૂર્ણ હતું.

હું નથી કહેતો કે તું મને જીવનથી મુક્તિ આપ. તું યોગ્ય સમજે તો મને

જીવનમાં વારંવાર મોકલ્યા કર. તારૂં આપેલું જીવન તો અંત્યત આનંદપૂર્ણ હતું અને તેના માટે હું અનુગ્રહિત છું.”

આ જે કૃતજ્ઞતાનો ભાવ છે તે સમગ્ર જીવન સાથે સંયુક્ત થવો જોઈએ. વિચારો સાથે તો ખરો જ પણ આહાર સાથે પણ વિશેષરૂપે થવો જોઈએ. ત્યારે જ આપણું જીવન સમ્યક્ થઈ શકે છે.

હજી પણ આપણે હૃદયના ઉંડાણમાં થોડુંક જોઈએ, વિચારીએ ત્યારે પેલું ગીત યાદ આવે છે :-

“સર્કસ હાં.. હાં... હાં... હોં,
હાં બાબુ, યે સર્કસ હૈ સો તીન ઘંટે કા,
પહેલા ઘંટા બચપન હૈ,
દૂસરા જવાની હૈ,
તીસરા બુઢાપા હૈ...”

આ કુદરતનો નિયમ છે તે બદલી શકાતો જ નથી. જીવનની શરૂઆત બસ એ રીતે થાય છે કે જેવી રીતે નદી પર્વત ઉપરથી એક પ્રચંડ ધોધ રૂપે ઉપરથી નીચે પડે છે. શરૂઆતની અવસ્થામાં નદીને કાંઈ ખબર હતી નથી કે તેનું સર્જન શેના માટે થયું છે. તેની તાકાત સામે અનેક ચીજવસ્તુઓને પ્રવાહમાં તણાવવું પડ્યું હશે અનેકનું અસ્તિત્વ પણ જોખમાયું હશે. પરંતુ એ પ્રચંડ પાણીના પ્રવાહને કોની પડી હોય છે ? તેનું તો કાર્ય છે કે પહાડ ઉપરથી નીચેની સપાટ જમીન ઉપર રેલાવવું ત્યાંથી આગળ વહેવું અને પછી સમંદરમાં સમાઈ જવાનું.

બાળપણ પણ આવું જ છે. તે વખતની આપણી અવસ્થા પણ પેલા પર્વત ઉપરના પાણી જેવી જ હોય છે. બાળપણની કલ્પના, તેની મસ્તી, તેની શક્તિ ભલે દરેકમાં એક જેવી ન હોય પણ મોટે ભાગે સરખી જ હોય છે. જેમ જેમ ઉંમર વધતી જાય શક્તિ ઓછી થતી જાય અને વિચાર કરવાની શક્તિ વધતી જાય તેમ તેમ તેની ગતિ ઓછી થતી જાય અને છેલ્લું ચરણ જે મહાસાગર છે તેમાં બસ વિલિન થવાનું. જેમ નદીનું પાણી પર્વત ઉપરથી પડે છે ત્યારે તો કેટલું નિર્મળ અને શુદ્ધ હોય છે અને જેમ જેમ તે આગળ જાય તેમ તેમ તેનામાં અનેક કચરો ભેગો થાય છે અને એ જ નદી મલીન બને છે – બસ આપણું જીવન પણ આવી રીતે જ મલીન બને છે અને તેને શુદ્ધ કરવા માટે હૃદયને હળવું બનાવવું પડે, હૃદયને ટંદોળવું પડે. જો આપણે હૃદયને શુદ્ધ રાખીશું તો મન તો તેનું પ્રતિબિંબ છે. તેને શુદ્ધ થયા વિના છુટકો જ નથી.

આના માટે આપણે પરમપિતા પરમાત્માને માત્રા સાચા હૃદયથી પ્રાર્થના જ કરવી રહી કે,

રીલીફ સિનેમા, અમદાવાદ (ઈન્દુભાઈ ડી. શાહ એન્ડ બ્રધર્સ)ના સૌજન્યથી.

“હું તારી પાસે મારા જીવનની કિતાબના તમામ પાનાઓ ખૂલ્લાં કરી દેવા માગું છું. કારણ કે કેટલાંક દુઃખો એવા હોય છે કે જેને પ્રગટ કરી દેવાથી માણસ હળવો કુલ થઈ જાય છે. આપણે જ્યારે પરમાત્મા પાસે આપણા પાપોની કબૂલાત કરીએ છીએ કે તરત જ આપણે સઘળાં પાપ મુક્ત થઈ જઈએ છીએ. આપણે તેની સામે આપણાં કલંકિત ભૂતકાળને ખુલ્લો મુકીએ તે જ ઘડીએ તે આપણું ઉજ્જવળ ભવિષ્ય આપી દે છે. આપણે તેની પાસે આસુઓની ગંગા વહાવીએ છીએ કે તે તરત જ આપણને સ્મિતસભર બનાવી દે છે.”

જીવનમાં કરમની કઠીનાઈ તો એ છે કે આપણે એકાદપણ નાનું સત્કાર્ય કર્યું હોય તો તેને વિશાળ યોગાનમાં જાહેર કરી આપણાં અહંકારને આપણે પોષતા હોઈએ છીએ. માટે હે પરમાત્મા ! જીવનમાં જામી ગયેલા આવા અહંકાર, રાગ-દ્વેષના મળને, વિષયવાસનાના મળને, ખાલી કરવાનું સ્થાન જોઈતું હતું અને તારા મળવાથી હૃદયના તમામ મળ ખાલી થાય છે અને તે ફરી પાછા ભરાતા નથી. તારી પાસે તિરસ્કાર નથી મળતો, પ્રેમ મળે છે, અવગણના નથી મળતી, હૂંફ મળે છે. સજા નથી મળતી, ક્ષમા મળે છે.

પ્રભુ !! એકવાર ફક્ત એકવાર મને મારું હૃદય તારી પાસે ખાલી કરવા દે.

- કિશોર નંદલાલ પરીખ

“ક્યાં સુધી ?”

હથેળીમાં ચાંદ ક્યાં સુધી જોયા કરું,
આકાશના તારાને ક્યાં સુધી શોધ્યા કરું.
છબી કે પડછાયો મારો, અવટવ મનને,
આયનામાં જોઈ હું ક્યાં સુધી રોયા કરું?
રણમાં ખજૂરીની પાછળ ઝરણાં છે, ખબર છે.
આંખમાં મૃગજળ છે. ક્યાં સુધી શોધ્યા કરું ?
હથેળીના હરણને, બંધન નથી ગમતાં,
દોડવાનો સ્વભાવ છે સાથે ક્યાં સુધી દોડ્યા કરું ?
તમે તો પેલે પારથી, અવાજ દેતા રહ્યા
ડૂબી જવાની બીકે ક્યાં સુધી કિનારે તર્યા કરું ?
રામચના પ્રવાહમાં બધું વિખરાયા કરે,
નવી, નવી, મહેલાતા, ક્યાં સુધી બાંધ્યા કરું ?

- સંકલન, દિલીપ શાહ, મુંબઈ

ગોકુલ મેટરલાઈઝર પ્રા. લિ. (અમદાવાદ)ના સૌજન્યથી.

The Orange Fruit of Unity

What about think you for Orange ?
When you look that and what do you fill about that ? હું તમને સમજાવું છું. હું તમને આ અદ્ભુત ફળ વિશે થોડી માહિતી આપું છું.

હું જ્યારે આ ધરતી ઉપરના આ અદ્ભુત ફળને જોવું છું ત્યારે મારા મનમાં એક અજબ પ્રકારની અનુભૂતિ થાય છે.

“સંતરુ” જેમાં કુદરતે પોતાની અદ્ભુત કરામતને કુશળતાથી દાખવી છે. ઈશ્વરે એના રૂપ, રંગ અને આકાર સાથે એમાં એકતા પણ અજાયબીથી દાખવી છે. એનાં આકારમાં જ એની એકતાનો આભાસ થાય છે. So, I told about that “The wonder art of GOD and universal of Unity”. સંતરાની ચીરીઓ જ્યારે એકબીજા સાથે સંકળાયેલી હોય છે ત્યારે એવું લાગે છે કે જાણે એક પરિવારના સભ્યો એકબીજા સાથે ભેટી રહ્યાં હોય. “The Equity of Unity” અને એનું ઉપરનું પડ આવરણ ઢાલ બની જાય છે. The upper class is discover them and security for that અને એનું રક્ષણ કરે છે. બસ, આજ રીતે આપણાં પરિવારમાં પણ એકબીજા સાથે રહેવાની સમજદારી અને એકતા હશે તો આપણું કામ આસાનીથી પાર પડશે અને કોઈ પણ કાર્યમાં સફળતા મળશે. So, I told just the unity of Equity is our quality.

How describe of orange words ? That's describe bellow :

O - Order
R - Relation
A - Arrangement
N - Never Mind
G - Group
E - Evenly

- Orange is order to relation arrange never mind group evenly.

This is my priority.

- Tanvi Kinkhabwala

સવિતાબહેન રામલાલ પરીખ (કડી) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણા.

ડિજિટલ ભારણ

દિવસે દિવસે ડિજિટલ જિંદગીનો ભાર વધતો જાય છે. કહેવાય તો એવું છે કે, જેમ જેમ ડિજિટાઈઝેશન વધતું જશે તેમ તેમ રોજિંદુ જીવન સહેલું થતું જશે. પણ હકીકત એ છે કે, દિન પ્રતિદિન સ્ટ્રેસ વધી રહ્યો છે. અત્રે એ પણ નોંધવું રહ્યું કે, બ્રહ્માંડનો સર્વ વહેવાર મૂળે એનેલોગ (analog) છે. એટલે એટલું તો સ્વીકારવું પડશે કે, જેમ જેમ જીવનમાં ડિજિટલતા આણીશું તેમ તેમ મૂળથી વિરુદ્ધ દિશામાં ગતિ કરતાં જઈશું અને મૂળ પ્રવાહની વિરુદ્ધમાં જતી આવી ગતિ ખરેખર ખુબ પ્રયત્નો માંગી લે છે. થકવી નાખે છે. ભારતમાં

ડિજિટલ અને એનેલોગ વચ્ચેની ખાઈએ કંઈક વિશેષ પરિસ્થિતિ ઊભી કરી દીધી છે. મૂળે ૧૨૫ કરોડ લોકો વચ્ચે સંસાધનો ટાંચા પડે છે અને તેમાં હવે ડિજિટાઈઝેશને સૌ પર વધારાનો ભાર નાખ્યો છે. આપણે જે T.V. જોઈએ છીએ તે ડિજિટલ માળખા પર ચાલે છે. પૈસાનો વહેવાર ધીરે-ધીરે ડિજિટલ નાવડી પર હલેસા ખાવા લાગ્યો છે. સરકારી કામકાજમાં પ્રજાને છેડે કમ્પ્યુટર મૂકી દેવામાં આવ્યું છે. એવું ઠસાવવામાં આવે છે કે, ડિજિટાઈઝેશનને લીધે ભ્રષ્ટાચાર આચરવાનું અધરું થઈ જશે પણ સિસ્ટમ માત્ર ભ્રષ્ટાચારીઓ માટે જ નહીં સામાન્ય પ્રજા માટે પણ એટલી જ અધરી થઈ ગઈ છે.

એક તો મૂળ ભારતીય માનસ અવળચંડુ, એટલે કામકાજની પ્રક્રિયાઓ અટપટી રાખવી પડે. સાત જગ્યાએ સહી કરો અને સત્તર પાનાનું ફોર્મ ભરો ત્યારે કોઈ એક કામ પાર પડે. અભણ માણસનું ગણું નહીં. ભણેલા પણ અટવાઈ જાય એટલે એજન્ટનો/વચેટિયાઓનો સહારો લેવો પડે. તેમનાં ખીસ્સાં ગરમ કરવા પડે. તેવામાં હવે ડિજિટલાઈઝેશનને લીધે અંગ્રેજીમાં કામકાજ કરવાનું થયું. કમ્પ્યુટર અને અંગ્રેજી જાણતા હોય તેવા માત્ર બે-પાંચ ટકા લોકોનાં હાથમાં બધી સરકારી સિસ્ટમ રમતી થઈ ગઈ. સામ્યવાદી સરકારો જેવી વ્યવસ્થા થઈ ગઈ. સિસ્ટમનાં વિકેંદ્રીકરણનાં નામે અમુક વિશેષ વર્ગને માફક આવે તેવું તંત્ર બની ગયું.

સૌથી મોટો આઘાત થયો TV પર. પહેલાં ધાબા પર એન્ટેના લગાડીને મસ્તીથી TV જોતા હતા. એ હતું TV નું એનેલોગ પ્રસારણ. એક વાર નો TV અને એન્ટેનાનો ખર્ચો કર્યો એટલે પત્યું. TV પૂરતું વીજળીનું બિલ આવે, તેટલું જ. બાકી કોઈ ખર્ચો નહીં. પછીથી કેબલ TV ભલે આવ્યા પણ સરકારી દૂરદર્શન તો મફતમાં જોવા મળતું હતું. માત્ર દૂરદર્શન જોવું હોય તો દર મહિને ૩૫૦ રૂપિયાનો કેબલનો ખર્ચો કરવાની જરૂર નહતી.

દૂરદર્શનની ૧૨-૨૦ ચેનલો પૂરતી હતી. સમાજનાં હાંસિયામાં જીવતો એક મોટો વર્ગ દૂરદર્શન થકી એકમેક સાથે અને આડકતરી રીતે સરકાર સાથે જોડાયેલો રહેતો હતો. પણ પછી વિદેશી ચેનલોનાં દબાણમાં આવી જઈને સરકારે TV ના ડિજિટાઈઝેશનનો નિર્ણય લીધો. તે સાથે જ બધે સેટ-ટોપ બોક્સ લગાવવા જરૂરી બની ગયા. જેટલા TV તેટલા સેટ-ટોપ બોક્સ જોઈએ. એક સેટ-ટોપ બોક્સની કિંમત ૨૦૦૦ રૂપિયા ગણો અને ધારો કે આ દેશમાં એક કરોડ સેટ-ટોપ બોક્સની જરૂર પડી તો સામાન્ય માણસનાં ગજવામાંથી નાહકનાં ૨૦૦૦ કરોડ પડી ગયા. આ સેટ-ટોપ બોક્સનું નિર્માણ જો ભારત સરકારના ECIL ઉપક્રમે થતું હોત તો વાંધો નહતો પણ આપણા કરતા ચીન દેશમાં આ સેટ-ટોપ બોક્સ સસ્તા બને છે. તે રાહે એક સામઢું આટલું હૂંડિયામણ વિદેશ તરફ ખેંચાઈ ગયું.

સરકારે એનેલોગ દૂરદર્શનનું પ્રસારણ પણ બંધ કરી દીધું. દૂરદર્શનના ડિજિટાઈઝેશનની સાથે જ ગરીબ લોકો પાસેથી TV ઝૂંટવાઈ ગયું. (હવે સેટ-ટોપ બોક્સ થકી જ સરકારી દૂરદર્શન પકડી શકાય છે. જેની પાસે સેટ-ટોપ બોક્સ નથી તે સરકારી દૂરદર્શનના દાયરામાંથી પણ બહાર નીકળી ગયા.) સરકાર પોતાનો અવાજ TV થકી આખા દેશનાં ખૂણે ખૂણે પહોંચાડી શકતી હતી. પરંતુ હવે તે તંતુ પણ તૂટી ગયો. (એટલે તો મનની વાત રેડીઓ પર કહેવા આવવું પડ્યું) સરકાર અને (દર મહિને કેબલના પૈસા ચૂકવી શકે તેવા, સેટ-ટોપ બોક્સ વસાવી શકે તેવા) પૈસાદાર લોકો ડિટિજલ યુગમાં અને ગરીબ વર્ગ એનેલોગ યુગમાં એમ સ્પષ્ટ વિભાજન થઈ ગયું. તે જ રાહે, સ્માર્ટ ફોનનાં અને Wi-Fi નાં પૈસા ચૂકવી શકે તેવો વર્ગ, કમ્પ્યુટર અને અંગ્રેજી જાણનારો વર્ગ એક તરફ અને બાકી બધાં (એનેલોગ જીવન જીવનારા) બીજી તરફ એવું સ્પષ્ટ વિભાજન ઉપસીને આવ્યું. સરકારી અને અસરકારી સંસાધનોનાં ડિજિટાઈઝેશનને લીધે તકલીફ એ ઊભી થઈ છે કે, વિવિધ સ્તરે સત્તા અને શક્તિ આ નાના (સરકાર અને ધનિક એવા) વર્ગનાં તાબા આવી ગઈ છે અને ઘણો મોટો એનેલોગ વર્ગ આ નાનકડા સમૂહની દયા/રહેમ પર જીવતો થઈ ગયો છે.

ટેબલની પેલી તરફ બેઠેલો “સર્વર ડાઉન છે.”, “કનેક્ટિવિટી નથી” એવા અંગ્રેજી-સભર વાક્યો બોલીને આપણું કામ અટકાવી દે છે આવા વિધનો ક્યારે ટળશે અને આપણું કામ ક્યારે પતશે તે અંદાજ આવતો નથી. એનેલોગ ટબે કામકાજ થતું ત્યારેય વિધનો કાંઈ ઓછા ન હતાં પણ ડિજિટાઈઝેશન આવ્યા પછી આ નવા પ્રકારની અડચણો તેમાં ઉમેરાઈ છે. કોઈ કામ પાર પાડવામાં પહેલા માત્ર ધીરજની જરૂર હતી હવે અંગ્રેજી અને કમ્પ્યુટરનું જ્ઞાન પણ જોઈએ છે. સ્માર્ટ ફોન અને કનેક્ટિવિટી પણ જોઈએ છે. ગરીબો, ઉંમરલાયક લોકો અને સ્ત્રીઓ પાસે ડિજિટાઈઝેશનનાં આ નવા સાધનો

સ્વ. ચીનુભાઈ આર. શાહ (અમદાવાદ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

પ્રમાણમાં ખુબ ઓછા છે. એટલે આ આખો (એનેલોગ) વર્ગ હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયો છે.

જુવાનિયાઓ માટે અને અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતા બાળકો માટે વાતાવરણ જરા અનુકુળ છે અને તેમને માથે સરવાળે જવાબદારીઓ ઓછી તેથી તેમણે આ નવી ડિજિટલ જિંદગીમાં જલ્દી અનુકૂળન સાધી લીધું છે. પણ હવે તેઓ વાતે વાતે એનેલોગ વર્ગના લોકોની મશ્કરી કરતા રહે છે. પોતે કેવા ચઢિયાતા છે એવું જતાવતા રહે છે. “દુનિયા આગળ વધી ગઈ અને આપણે પાછળ ધકેલાઈ ગયા” એવો હીણપતનો ભાવ એનેલોગ વર્ગમાં કાયમ જોવા મળે છે. હકીકતમાં ડિજિટલમાં એવું કશું ચઢિયાતું નથી. ડિજિટલ માટે એક સ્વતંત્ર માળખું જોઈએ છે અને તે માળખું મૂળથી એનેલોગ માળખાનાં આધાર પર જ ઊભું છે. જો એનેલોગનો આધાર ના હોય તો ડિજિટલ એક પણ સ્વતંત્રપણે ટકી શકે તેમ નથી.

હા, ડિજિટલનું સ્વરૂપ લવચિક છે. COPY કાટવી-જથ્થાબંધ નકલ કરવી સહેલી છે. તેની સામે એનેલોગ થોડું જડ જરૂર લાગશે. સંગ્રહણ અને વિસ્તરણની જે સગવડ ડિજિટલમાં છે, તે એનેલોગમાં ક્યારેય ન હોઈ શકે. દા.ત. પહેલા ઓડિઓ કેસેટમાં રેકોર્ડિંગ થતું ત્યારે એક કેસેટમાં માંડ ૨૦-૨૫ ગીતો સમાતાં. હવે ડિજિટલ રેકોર્ડિંગ થાય છે ત્યારે નાની પેનડ્રાઈવમાં ૪૦૦-૫૦૦ ગીત આરામથી સમાવી શકાય છે. વળી, તે એનેલોગ ઓડિઓ રેકોર્ડિંગ જો મારે પરદેશ પહોંચાડવું હોય, તો કેસેટ પહોંચાડતા દિવસો નીકળી જાય. ડિજિટલ સ્વરૂપમાં ઓડિઓ ચપટી વગાડતામાં દુનિયાભરમાં છવાઈ જાય છે. આ સંગ્રહણ અને વિસ્તરણનો ફાયદો બાજુ પર મૂકીને ડિજિટાઈઝેશનનાં ગેરફાયદા તપાસી જોઈએ.

“ડિજિટલ સાધનો વાપરવામાં સજગતા ખુબ જોઈએ. આંખ-કાન-સ્પર્શની ઇંદ્રિયો બરાબર ચપળ જોઈએ. જો દૃષ્ટિ નબળી હોય - બેતાળાંનાં નમ્બર આવી ગયા હોય તો કમ્પ્યુટર-સ્ક્રીન પરનાં આંકડા બરાબર દેખાતા નથી. પાસવર્ડ ટાઈપ કરવામાં ભૂલ થઈ જાય છે અને તેથી ગાડી અટકી પડે છે. જો ઉંમરને લીધે હાથ ધૂંજતો હોય તો ટચ-સ્ક્રીન પર મેસેજ ટાઈપ કરવામાં અડચણ આવે છે. રેકોર્ડ્સ મેસેજ સાંભળવાનો આવે- “હિન્દી કે લીયે એક દબાએ ઓર ઇંગલીશ કે લઈએ દો” અને કાને બરાબર સંભળાતું ન હોય તો પાછી ઉપાધી. મગજ બરાબર સચેત ન હોય, માંદગી/ઉંમર/હાડમારી/ગરીબીને લીધે મંદ પડી ગયું હોય તો ડિજિટલનાં પાટા પર ગાડી બિલકુલ દોડે તેમ નથી. તેમાં જો એનેલોગનો વિકલ્પ ન હોય તો અસ્તિત્વ સંપૂર્ણપણે લડખડાઈ જાય છે. પાંગળા થઈ જવાય છે. એવામાં પૈસાદાર/જુવાનિયાઓની ગુલામી કર્યા સિવાય છૂટકો નથી.

પહેલાં ઘઉં કે સીંગતેલ જેવી વસ્તુઓનાં કાળાબજાર/સંઘરાખોરી શક્ય હતી.

ચંદુલાલ મગનલાલ શાહ તથા કંચનગૌરી ચંદુલાલ મગનલાલ શાહની સ્મૃતિમાં સૌને જય શ્રી કૃષ્ણ.

હવે સ્પેક્ટ્રમ કૌભાંડ પણ થવા માંડ્યા છે. સ્પેક્ટ્રમ એ અમૂક તરંગલંબાઈનાં તરંગોનો જથ્થો છે. એ જથ્થામાંથી અમૂક તરંગો આપણે ખરીદીએ છીએ જ્યારે આપણે મોબાઈલમાં ડેટા-પ્લાન ખરીદીએ છીએ ત્યારે. જ્યારે Wi-Fi ના પૈસા આપીએ છીએ ત્યારે TV નાં કેબલવાળાને / DTH માટે પૈસા આપીએ છીએ એ પણ લગભગ આવું જ છે. જો ડિજિટલ બધે ફરજિયાત થઈ જાય તો આ ગરીબ દેશને પરવડે તેમ નથી. જ્યાં રોટી-ફપડાં-મકાનનું ઠેકાણું માંડ પડતું હોય, ત્યાં ફરજિયાત તરંગો ખરીદવા પડે તે અન્યાય છે. ઘણી બધી જગ્યાએ હવે કામકાજ માત્ર Online જ થાય છે. (વડોદરા ઈ કોઈ પણ કામ માટે પૈસા ભરવાનાં હોય તો ફરજિયાત Online જ ભરવા પડે. એનેલોગ વ્યવસ્થા જ નથી. આ દેશને આવું ડિજિટલ માળખાનું ભારણ પરવડે તેમ નથી.

તદુપરાંત આ ડિજિટલ માળખામાં હિસ્સેદારી પણ શક્ય નથી જણાતી. જો જમીનનો ટુકડો હોય તો ઘઉંની ખેતી કરીને ઘઉંનાં કારોબારમાં ભાગીદારી કરી શકાય છે. સીંગ પકવીએ તો સીંગતેલનાં બજારમાંથી પણ આપણને થોડો હિસ્સો મળવાની શક્યતા ઊભી થાય છે. પણ તરંગો જથ્થો ક્યાં વાવવો અને ક્યાંથી લણવો તેની કોઈ માહિતી નથી. ડિજિટાઈઝેશનનાં કારોબારમાં સામાન્ય માણસ પાસે કમાવાની કોઈ તક નથી. ડિજિટલ નાણાંનો વ્યવહાર હોય કે કનેક્ટિવિટી આપીને કમાવાનું હોય-સઘળું દેશ વિદેશમાં કોર્પોરેટ જગતનાં કબ્જામાં છે. તેઓ જે ભાવે અને જે શરતે આપે તે સ્વીકારવું રહ્યું. ક્યાંયથી એવું સાંભળવા ન મળ્યું કે, સ્પેક્ટ્રમની લે-વેચનાં ધંધાને લીધે આટલી નોકરીઓનું સર્જન થયું. જેમ પેટ્રોલ પંપ ખોલીને કમાઈ શકાય છે તેમ તરંગોની દુકાન ખોલી શકાતી નથી. ઠેર-ઠેર સેટટોપ બોક્સ બનાવવાનો લઘુ ઉદ્યોગ વિકસ્યો એવુંય નથી સાંભળ્યું. ડિજિટલ ધંધામાં વિદેશી અલીબાબા અને દેશી અનિલબાબાની કમાણી દિવસે ન વધે તેટલી રાતે વધે છે જેમ જેમ ડિજિટલાઈઝેશન વધે છે તેમ તેમ સામાન્ય માણસ પાસેનો પૈસો કોર્પોરેટ જગત તરફ ટસડાઈને જઈ રહ્યો છે અને આમ જનતાને ભાગે તીરે ઊભા જુએ તમાશોનો ધાટ સર્જાયો છે. ફરજિયાત ડિજિટલાઈઝેશન એટલે ફરજિયાત તમારો રોટલો ઝુંટવીને અલીબાબાને આપવાની વાત છે. ગાંધી-વિનોબા-માકર્સનાં અનુયાયીઓ એમની જુનવાણી વિચારસરણી અને જડ કાર્યપ્રણાલીને લીધે અપ્રસ્તુત બન્યા છે. તો પછી કદાચ આ ડિજિટલ યાતના બહુ વધી જાય તો ભગવાન નવો અવતાર લેશે.

ત્યાં સુધી એનેલોગ જિંદગી જીવનારા દેશવાસીઓએ દર વર્ષે ભારતના અબજોપતિઓની સંખ્યા વધી એવા સામાચાર સાંભળીને ખુશ થતાં રહેવું.

- સોરભ કોટિયા

GST અને મનોવિજ્ઞાન

ચાણક્યના અર્થશાસ્ત્રનું એક જાણીતું કથન છે કે જે રીતે મધમાખી ફૂલમાંથી મધ ચૂસે છે તે રીતે કરવેરા વસૂલ કરવા જોઈએ, કે જેથી મધમાખી અને ફૂલ બંનેનું અસ્તિત્વ ટકી રહે.

આપણા રાષ્ટ્રમાં તારીખ ૧ જુલાઈ, ૨૦૧૭થી અમલમાં આવેલ ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્ષ વિશે સુઝ વાચકોમાંથી ભાગ્યે જ કોઈ અજાણ હશે. કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર દ્વારા લેવામાં આવતા વિવિધ આડકતરા વેરાઓને બદલે હવે માત્ર GST લેવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે, ૧૨.૫ ટકાના દરે લેવાતી કેન્દ્ર સરકારની સેન્ટ્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટી અને ૫% ના દરે લેવાતા રાજ્ય સરકારના વેચાણવેરા / VATના સ્થાને હવે ૧૮% ના દરે GST લેવામાં આવે છે. ૧ જુલાઈ ૨૦૧૭ પહેલાં ૧૨.૫% સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી સામાન્ય રીતે માત્ર કારખાના માલિકોએ ચૂકવવી પડતી હતી, જેનો બોજો ટ્રેડર્સ અને અંતે ગ્રાહકના માથે આવતો, પરંતુ તે ૧૨.૫% ડ્યુટી છૂટક વસ્તુ ખરીદનારના ખિલમાં અલગથી દેખાતી ન હતી. છૂટક ખરીદનારને ખિલમાં માત્ર ૫% VAT દેખાતો હતો, જ્યારે હવે ૧૮% GST દેખાય છે, જે દેખીતી રીતે વધુ જણાય છે. આમ, કરવેરાનો દેખીતો વધુ દર (rate) જનતાના માનસ પર અવળી અસર પાડી શકે છે.

કરવેરાના દર બાબતે જનમાનસ પર થતી અસર વિષે એરકન્ડીશન્ડ રેસ્ટોરન્ટ દ્વારા પીરસવામાં આવતા ખાદ્ય પદાર્થો અને પીણાં પર લાગતાં GST નો કિસ્સો રસપ્રદ છે. GST લાગુ થયો ત્યારે આ સેવા પર ૧૮% GST હતો, જે જનતાને ખુબ ભારે લાગતો હતો. આના નિવારણ તરીકે તારીખ ૧૫ નવેમ્બર ૨૦૧૭થી સરકારે એરકન્ડીશન્ડ રેસ્ટોરન્ટ પરના GSTનો દર ઘટાડીને ૫% કરી નાખ્યો, જે વાજબી લાગે છે.

પ્રસંગ-૧, તારીખ ૧ નવેમ્બર, ૨૦૧૭ :

બે મિત્રો રેસ્ટોરન્ટમાં જાય છે અને મેનુ જોઈને રૂપિયા ૫૦૦ની વાનગી મંગાવે છે. ખિલમાં આ કિંમત પર ૧૮% ના દરે રૂપિયા ૬૦ GST ઉમેરાય છે અને તેમણે રૂપિયા ૫૬૦ ચુકવવા પડે છે. દેખીતી રીતે જ તેમને રૂપિયા ૬૦નો GST વધુ લાગે છે.

પ્રસંગ-૨, તારીખ ૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ :

તેજ બે મિત્રો, તેજ રેસ્ટોરન્ટમાં, તેજ વાનગી મંગાવે છે ત્યારે મેનુમાં આ વાનગીના રૂપિયા ૫૬૨ થઈ ગયેલા હોય છે અને બિલમાં ૫%ના દરે રૂપિયા ૨૮ GST સાથે કુલ રકમ રૂપિયા ૫૯૦ થાય છે. અહીં લેવામાં આવતો રૂપિયો ૨૮નો GST વાજબી લાગે છે, પરંતુ બિલની ટેક્સ સાથેની રકમમાં કોઈ ફરક નથી પડતો. પ્રસંગ ૧ અને પ્રસંગ ૨ની સ્થિતિની સરખામણી કરતાં કેટલીક જાણીતી રેસ્ટોરન્ટના બીલો સોશિઅલ મીડીયામાં ફરતા હતાં.

એક મહિનાના આ ટૂંકા ગાળામાં નથી તો માલ સામાનના ભાવ વધ્યાં કે નથી રેસ્ટોરન્ટે નફાનું માર્જન વધાર્યું, છતાં વાનગીની કિંમત રૂપિયા ૫૦૦થી વધારીને રૂપિયા ૫૬૨ કરવી પડે છે, જ્યારે GSTની રકમ રૂપિયા ૯૦ થી ઘટીને રૂપિયા ૨૮ થઈ ગઈ છે. આમ છતાં રેસ્ટોરન્ટને નફામાં વધારો કે સરકારને GSTની આવકમાં ઘટાડો થતો નથી. શું આ શક્ય છે ? તેનો જવાબ છે હા. આ સમજવા માટે આપણે ખરીદી પર લાગેલાં GSTની ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ (ITC) નું ગણિત સમજવું પડે. ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટને ‘વેરા શાખ’ કે ‘સેટ ઓફ’ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. અગાઉનો ૧૮%નો દર રેસ્ટોરન્ટને ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ (ITC)ના ફાયદા સાથેનો હતો, જ્યારે અત્યારના ૫%નાં દરમાં ITC નો કોઈ લાભ રેસ્ટોરન્ટને મળતો નથી. બીજા શબ્દોમાં કહું તો ૧૫ નવેમ્બર ૨૦૧૭ અગાઉ રેસ્ટોરન્ટ દ્વારા ખરીદવામાં આવેલ વસ્તુઓ અને સેવાઓ પર ભરવામાં આવેલ રૂપિયા ૬૨નો GST તેમને જમા મળતો હતો (ITC ક્રેડિટ મળતી હતી.) આ ITC વાપર્યા પછી ખૂટતો રૂપિયા ૨૮નો GST જ રેસ્ટોરન્ટે રોકડેથી ભરવાનો રહેતો. જો કે તેઓ GSTના રૂપિયા ૯૦ ગ્રાહકો પાસેથી વસૂલી શકતા હતાં. જ્યારે હવે તેમને ૫% લેખે GSTના રૂપિયા ૨૮ વસૂલ કરવાના છે અને રોકડેથી ભરવાના છે.

આમ હવે રેસ્ટોરન્ટની ખરીદીનું costing ઊંચું જાય છે અને તેથી તેમની વાનગીઓ કે પીણાંની કિંમત વધુ થાય છે. ઉદાહરણ તરીકે, એક રેસ્ટોન્ટ દ્વારા વેંચતા રૂપિયા ૧૦૦ના બર્ગરમાં જો ૭૨ રૂપિયાની સામગ્રી અને સેવાઓ GST paid ખરીદાતી હોય, તો આ ૭૨ રૂપિયામાં સમાવિષ્ટ રૂપિયા ૧૨નો GST તેમને ૧૫ નવેમ્બર ૨૦૧૭ પહેલાની સ્થિતિમાં જમા મળતો હતો. આથી તેમની ખરીદીની cost માત્ર રૂપિયા ૬૦ (૭૨-૧૨) રહેતી હતી. આમાં અન્ય ખર્ચા તથા નફાના રૂપિયા ૪૦ ઉમેરીને તેઓ બર્ગરની કિંમત રૂપિયા ૧૦૦ + ૧૮% GST રાખતા હતાં. અહીં રેસ્ટોરન્ટ ગ્રાહક પાસેથી રૂપિયા ૧૮ GST લઈ શકવું હતું, પરંતુ તેઓ માત્ર રૂપિયા ૬૨નો GST રોકડેથી

સ્વ. શાહ ઝવેરીલાલ વીરજીના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ચુકવતા હતા. જ્યારે બાકીના રૂપિયા ૧૨નો GST ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટમાંથી ચુકવતા હતાં. જ્યારે ૧૫મી નવેમ્બર ૨૦૧૭ પછી આજ કિસ્સામાં તેમની COST રૂપિયા ૬૦ ને બદલે રૂપિયા ૭૨ થઈ જાય છે. તેમાં અન્ય ખર્ચા તથા નફાના રૂપિયા ૪૦ ઉમેરીએ તો તેમને બર્ગરની કિંમત રૂપિયા ૧૧૨ રાખવી પડે. આ કિંમત પર ૫%ના દરે રૂપિયા ૫.૬૦ GST લાગે. આમ ગ્રાહકના હાથમાં રૂપિયા ૧૧૭.૬૦ (૧૧૨ + ૫.૬૦), જેને રાઉન્ડ ઓફ કરતાં રૂપિયા ૧૧૮નું બર્ગર પડે, જે પહેલા પછ તે જ ભાવે મળતું હતું. સરકારને GSTની રોકડ આવક પહેલા કિસ્સામાં રૂપિયા ૬ હતી, જે પછીના કિસ્સામાં રૂપિયા ૫.૬૦ થાય છે. આમ કહી શકાય કે ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટના કાયદા સાથેના GSTના ૧૮%ના ઊંચા દર અને ITCના ફાયદા વગરના ૫%ના નીચા દરમાં ઘણી વાર ઝાઝો ફરક રહેતો નથી. પણ લોકમાનસ પર મોટો ફરક પડે છે. જોકે, જુદા જુદા કિસ્સામાં આ ગણિત જુદું જુદું હોઈ શકે.

બાંધકામ દરમિયાન બુક કરાવાતાં મકાનો પર લેવાતા GSTના દરમાં ફેરફાર એ આવાં મનોવિજ્ઞાનનું બીજું ઉદાહરણ છે. બિલ્ડરને મળતી ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટને લીધે બાંધકામની COST નીચે આવતી હતી, પરંતુ બાંધકામ પર લેવામાં આવતો ૧૨%નો GST ખરીદનારને વધારે લાગતો હતો. જનતાની ખુશી માટે GST કાઉન્સિલ દ્વારા ૧૨%ને બદલે ૧ એપ્રિલ ૨૦૧૮ થી માત્ર ૫%નો દર (ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટના લાભ વગર) સૂચવવામાં આવેલો છે, જે બિલ્ડરે પુરેપુરો રોકડેથી ચૂકવવાનો રહેશે. ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટના લાભ વગર, બાંધકામમાં વપરાતી સામગ્રી અને સેવાઓ પર ભરાયેલો GST બિલ્ડરને જમા મળશે નહિ અને મકાનની કિંમત ઊંચી જશે, પરંતુ તેના પર લાગનારો ૫%નો GST ખરીદનાર વર્ગને વાજબી લાગશે તેમાં બે મત નથી.

GSTની પરિકલ્પના વેરા પર વેરો ના લાગે તેવા સિદ્ધાંત પર થઈ હતી. આનાં અમલ માટે ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ આપવી અનિવાર્ય છે. પરંતુ કેટલાક કિસ્સાઓમાં ગ્રાહકોને વેરાનો દર ઊંચો લાગે અને સરકાર અપ્રિય થાય તેવું જણાય ત્યારે સરકાર છેવાડાનો GSTનો દર (ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ આપ્યા વગર) ઘટાડીને જનતાની નારાજગી દૂર કરવા પ્રયત્ન કરે છે. આવાં કિસ્સાઓમાં પુરેપુરો GST રોકડેથી મળતો હોવાથી રાષ્ટ્રની આવકમાં ખાસ ઘટાડો થતો નથી અને જનતાને પણ વેરો વાજબી લાગે છે (પછી ભલે વેચાણકર્તાનું costing ઊંચું જાય). આખરે ‘હોવા’ કરતા ‘લાગવું’ મહત્વનું છે !

- શ્વેતલ બિપિનચંદ્ર પરીખ

(લેખમાં વ્યક્ત કરેલાં વિચારો લેખકના વ્યક્તિગત છે અને આંકડા ઉદાહરણરૂપે આપેલા છે.)

તારાબહેન તલકશીભાઈ શાહ પરિવાર (વડોદરા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વ્રજેશ કાંતિલાલ પરીખ પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

FROM A DOCTOR'S VIEW સંધિવા (RHEUMATOID ARTHRITIS)

દરેક સાંધાનો દુઃખાવો સંધિવા નથી, એ આપણે અગાઉ જાણ્યું હતું. તો સંધિવા શું છે, અને કેવી રીતે થાય, તે આવખતે જાણીશું.

- સંધિવા શું છે ?

RHEUMATOID ARTHRITIS (સંધિવા) એક પ્રકારનો AUTO-IMMUNE રોગ છે, જેમાં શરીરની રોગપ્રતિકારક શક્તિ આપણા સાંધા પર હુમલો કરે છે. સામાન્ય રીતે, રોગપ્રતિકારક શક્તિ આપણા શરીરને FOREIGN PAR-

TICLES

થી થતાં નુકસાનથી બચાવે છે, પણ કારણોસર જ્યારે એ શરીરના

સ્નાયુ પર હુમલો કરે, ત્યારે AUTO-IMMUNE રોગ થાય.

- સંધિવા કેવી રીતે થાય છે ?

રોગ પ્રતિકારક શક્તિ સાંધાના SYNOVIUM (સાંધામાં જોડતાં હાડકાં પર ચડાવેલું પડ) પર હુમલો કરવા માટે ANTIBODIES બનાવે. આ તત્વો સાંધાના પડ પર હુમલો કરે, જેથી INFLAMMATION થાય (એક પ્રકારનો સોજો - સાંધાની અંદરનો સોજો, જે બહારથી દેખાય નહીં.) આ INFLAMMATION ના કારણે સાંધાનું પડ જાતું થતું જાય, અને સાંધાની MOVEMENTમાં તકલીફ થાય, તેથી જ દુઃખાવાની સમસ્યા રહે.

- સંધિવા કેમ થાય ?

વૈજ્ઞાનિક પુરાવા છે કે GENES, HORMONES અને ENVIRONMENTAL FACTORS આ રોગના વિકાસને TRIGGER કરી શકે છે.

અન્ય પરિબલોમાં અમુક પ્રકારના BACTERIA અને VIRUS પણ સામેલ છે. સ્ત્રી HORMONES પણ એક કારણ હોઈ શકે છે. સ્થૂળતા અને તાણપૂર્ણ ઘટનાઓ જેમ કે શારીરિક અથવા માનસિક ઈજાઓ પ્રત્યે શરીરનો પ્રતિસાદ પણ કારણભૂત હોઈ શકે.

ENVIRONMENTAL FACTORS માં સિગારેટનો ધૂમાડો, AIR POLLUTION જંતુનાશકો (PESTICIDES) અને ખનિજતેલ અને સિલિકાના વ્યાવસાયિક સંપર્કનો

ભોગીલાલ ચાંપશી શાહ પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સમાવેશ થાય છે.

- સંધિવા કોને થઈ શકે ?

સ્ત્રીઓમાં આ તકલીફ થવાની શક્યતા પુરૂષો કરતાં ત્રણ ગણી વધારે છે અને એટલે માનવામાં આવે છે કે કદાચ સ્ત્રી HORMONES આ તકલીફનો વિકાસ કરી શકે છે. સ્ત્રીઓમાં સામાન્ય રીતે ૩૦-૬૦ વર્ષની વયે શરૂ થાય છે. પરંતુ પુરૂષોમાં ઘણી વખત પછીથી પણ થઈ શકે છે. પરિવારમાં સંધિવાના દર્દી હોય, તો તેમને આ તકલીફ થવાની શક્યતા વધુ છે, પણ થાય જ - તે જરૂરી નથી અને પરિવારમાં કોઈને આ તકલીફ ન હોય, તો શક્યતા ઓછી, પણ નહીંવત નહીં.

- સંધિવાના લક્ષણો શું હોય ?

શરૂઆતમાં, સાંધાનો દુઃખાવો અને હલનચલનમાં તકલીફ થાય છે. શિયાળો આવતાં દુઃખાવો અચાનક વધી જવો અને દુઃખાવો ઓછો થવાને બદલે વધતો જાય. છ અઠવાડિયા અથવા વધુ સમય માટે પીડા અને સાંધાનો સોજો રહે, તો નિદાન કરાવવું જરૂરી. MORNING STIFFNESS ઉઠી ગયાના ૩૦ મિનિટ અથવા વધુ સમય માટે રહે. શરીરની બંને બાજુએ સમાન સાંધા પર અસર થાય. શરૂઆત નાના સાંધા (કાંડા, હાથ અને પગના ચોક્કસ સાંધા)થી થાય. અને જો સારવાર લેવામાં ન આવે, તો તકલીફ વકરી શકે.

- સંધિવાનું નિદાન કેવી રીતે કરાવવું ?

લાંબાગાળા માટે સાંધાનો દુઃખાવો કે સોજો રહે, તો હાડકાંના નિષ્ણાંત પાસે અવશ્ય ચકાસણી કરાવવી. BLOOD TEST માં RHEUMATOID ARTHRITIS (RA) AN-TIBODIES ની ચકાસણી કરવામાં આવે, અને જો સાંધાને નુકશાન વધુ થયું હોય, તો સાંધાનો X-RAY, ULTRASOUND કે MRI SCAN કરાવવાની જરૂર પડી શકે.

- સંધિવાની સારવાર શું ?

સંધિવાને થતાં રોકી નહીં શકાય, પણ એનાથી થતાં INFLAMMATION અને સાંધાના નુકસાનને જરૂર રોકી શકીએ. આ INFLAMMATIONને રોકવા વિવિધ પ્રકારની દવાઓ ઉપલબ્ધ છે, જે તબીબી સલાહ હેઠળ લઈ શકાય. આ દવાઓ લાંબાગાળા માટે લેવી પડી શકે. માટે નિષ્ણાંતની સલાહ વગર દવાઓમાં કોઈ ફેરફાર કરવો નહીં.

દુઃખાવો અસહ્ય થાય, તો દુઃખાવાની ગોળી લઈ શકાય.

સંધિવાની તકલીફમાં સાંધાના ઓપરેશનની સામાન્ય રીતે જરૂર નથી પડતી. પણ જો સાંધાને અધિક નુકશાન થયું હોય, તો ઓપરેશનનો વિકલ્પ ખરો.

ગો.વા. જમનાવતીબહેન તથા ગો.વા. કાંતિલાલ ચીમનલાલ પરીખ(કડી) પરિવારનાં જય શ્રી કૃષ્ણ.

- સંધિવામાં તમારે સ્વયં શું કાળજી લેવી ?

તબીબી સારવાર સાથે HEALTHY LIFESTYLE પણ એટલી જ જરૂરી.

ANTIOXIDANTS શરીરમાં થતા INFLAMMATIONને નિયંત્રિત કરવામાં અને ઘટાડવામાં સહાય કરે છે. સૂકો મેવો, લીલાં શાકભાજી અને કંદમૂળ, હળદર, મેથી વગેરેના સેવનથી રાહત મળી શકે. ઘીનું સેવન પણ એટલું જ લાભદાયક છે. એમાં ESSENTIAL FATS (જરૂરી ચરબી) હોય, જે સાંધાના REPAIRમાં મદદ કરે છે.

સાંધાને આરામ આપવો, પણ શરીરને ફરતું જરૂર રાખવું. હલકી કસરત કરવી. સાંધાની FLEXIBILITY અને STRENGTH માટે PHYSIO THERAPIST પાસે કસરત જરૂર શીખવી.

સાંધાનો સોજો અને પીડા અસહ્ય થાય, તો HOT WATER BAGS / HEAT PADS કે ICE PACK વાપરી શકાય.

સાંધા પર ઘસવા માટે તેલ કે CREAM બને ત્યાં સુધી ટાળવાં, પણ જરૂર પડે તો હલકાં હાથે લગાવવા, માલિશ કરવી નહીં.

આ તમામ ઉપચાર સાથે દર્દીનો અને મિત્રો - કુટુંબના સભ્યોનો POSITIVE ATTITUDE હોય, તો અતિ ઉત્તમ.

- ડૉ. ફોરમ અમિષ પરીખ
વડોદરા.

સિદ્ધાંત સૂકિત

(૧) જે કેવળ સ્વરૂપાશક્તિથી પ્રભુનું આલંબન કરે છે તે ઉત્તમ ભક્ત છે જે મહાત્મ્યજ્ઞાનથી પ્રભુનું આલંબન કરે છે તે મધ્યમ કક્ષાનો ભક્ત છે. જે પોતાના સાધનો વિફલ જવાથી પ્રભુનો આધાર લે છે તે તેનાથી ઉતરતી કક્ષાનો ભક્ત છે અને જે પોતાના કોઈ પણ હેતુ માટે પ્રભુનો આધાર લે છે તે કનિષ્ઠતમ ભક્ત છે.

(૨) ફક્ત શરણાગતિ ભક્ત માટે કલ્પવૃક્ષ નથી પણ ભક્તિ જ કલ્પવૃક્ષ છે. ભક્તોના મનોરથો ભક્તિથી જ પૂર્ણ થાય છે, શરણાગતિથી નહીં શરણાગતિના ઉદાનમાં ભક્તિ એ જ કલ્પવૃક્ષ છે.

(૩) જો ભક્તિ હૃદયમાં છે તો અન્ય મનોરથનો પ્રશ્ન જ નથી. ભક્તિ હોય ત્યારે ભક્તિની વૃદ્ધિનો મનોરથ હોઈ શકે શકે.

- ચંદ્રકાંત પરીખ, આણંદ

નિરંજનાબહેન ઉદેશચંદ્ર શાહ પરિવાર, મુંબઈના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ઈન્ડોનેશિયા

સામાન્ય રીતે એક મુસ્લીમ બહુલક રાષ્ટ્ર તરીકે ઈન્ડોનેશિયા ઓળખાય છે. પરંતુ વાચક મિત્રોને એ જાણીને નવાઈ લાગશે કે ઈન્ડોનેશિયાની ‘મુદ્રા’ (Currency) ઉપર હિન્દુઓના પૂજનીય દેવ શ્રીગણપતિ અંકિત થયેલ છે. આજે પણ અહીંયાના ચાર રસ્તાઓ ઉપર કૃષ્ણ – અર્જુનનો સંવાદ, ઘટોત્કચ, ભીમ, અર્જુન વગેરેની પ્રતિમા જોવા મળે છે. ઈન્ડોનેશિયા દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયા અને ઓશિનિયામાં સ્થિત એક દેશ છે. એક હજારથી પણ વધારે દ્વીપ (ટાપુ) પર વસેલા આ દેશની વસ્તી લગભગ ૨૩ કરોડની છે. આમ તો વિશ્વનો ચોથો સૌથી વધુ વસ્તી ધરાવતો આ દેશ છે, તેમજ વિશ્વનો બીજા નંબરનો સૌથી વધુ બૌદ્ધ વસ્તી ધરાવતો આ દેશ છે. એની જમીનની સરહદ પાપુઆ, ન્યુગિની, પૂર્વી શિમોર અને મલેશિયાની સાથે મળેલી છે. જ્યારે સિંગાપોર, ફિલિપાઈન્સ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને ભારતના આંદામાન-નિકોબાર દ્વીપ સમુહ એના અન્ય પાડોશિયો. જાકાર્તા એની રાજધાની છે. સુમાત્રા અને બાલી એના ટાપુઓ છે. આ પૂરા ક્ષેત્રમાં ૬ થી ૧૩મી શતાબ્દિ (૭ શતાબ્દિ) સુધી શ્રી વિજય રામાજયનું એકછત્ર રાજ હતું. એનો પ્રભાવ ભારતના આંધ્રપ્રદેશના નાગપટ્ટીનમ સુદી પડતો હતો. ઈન્ડોનેશિયાનું મૂળ નામ જ “હિંદ-એશિયા”માંથી નીકળેલું છે. ભારતીય પુરાણોમાં પણ એનો ઉલ્લેખ “દીપાંતર ભારત” એટલે કે ‘સાગરપાર ભારત’ના રૂપમાં કરાયેલો છે. આ નામ આજે પણ અહીંયા ખૂબ પ્રચલિત છે. બીજું એક રોચક વાત એ છે કે એના મુસ્લીમોના સંસ્કૃત નામો હોય છે. ઈન્ડોનેશિયાના પ્રથમ રાષ્ટ્રપતિ સુકર્ણા હતા. એમની પુત્રીનું નામ મેઘાવતી હતું. આ નામ ઓરિસ્સાના મહાનાયક બિજુપટનાયક દ્વારા પાડવામાં આવ્યું હતું.

- સંકલન, ઝલક ડી. તલાટી
અમદાવાદ

સુવિચાર

બદલો લેવાની ભાવના એ આપણી ભૂલ છે તે તો આપણા કર્મોનું ફળ ભોગવીને આપણને પવિત્ર કરી રહ્યો છે. તેથી જો બદલો ચુકવવો હોય તો સૌથી પહેલાં તેની સેવા કરો જે દુઃખ દેવાનો પ્રયત્ન કરે છે. તે (પાપોનું ફળ ભોગવીને) તમને શુદ્ધ કરી રહ્યો છે. તમારા પર ઉપકાર કરી રહ્યો છે. તેનો બદલો લેવો હોય તો પોતાના તનથી, મનથી, વચનથી, ધનથી, વિદ્યાથી, યોગ્યતાથી, પદથી, અધિકારથી તેની સેવા કરો. તેને સુખી બનાવો.

- ‘નિત્યયોગ કી પ્રાપ્તિ’ નામના પુસ્તકમાંથી

સ્વ. કિરીટકુમાર કનૈયાલાલ પરીખ પરિવાર (પાટણ-મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

હરીશ રામજી વીરચંદ અને પરિવાર (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

મધ્યમવર્ગી માતા

નયનભાઈ અને નયનાબેન સુરતના તાપીનગર વિસ્તારમાં રહેતા હતા. તેમને બે દિકરા હતા. મોટો દિકરો નિલેશ ૧૨માં ધોરણમાં જ્યારે નાનો દિકરો નિરવ ૮માં ધોરણમાં અભ્યાસ કરતો હતો. બંને દિકરાઓ ભણવામાં હોશિયાર હતા. તેઓની આર્થિક સ્થિતિ બહુ સારી ન હતી. 1BHK ના નાના મકાનમાં તેઓ રહેતા હતા. આથી પરીક્ષા વખતે છોકરાઓને ભણવામાં થોડી તકલીફ અવશ્ય પડતી હતી.

નયનાબેનનો સ્વભાવ મળતાવડો હતો. તેથી આડોશી - પાડોશી અને મહેમાનોની આવ-જા એમને ત્યાં વિશેષ રહેતી. આથી તેમને ઘણીવાર થતું કે રહેવાનું મકાન જો મોટું હોય તો છોકરાઓ સહેલાઈથી ભણી શકે. નિલેશ ૧૨માં ધોરણમાં ભણતો હોવાથી એની ચિંતા તેમને વધારે રહેતી. પરંતુ અત્યારે મળતી સગવડોથી વિશેષ સગવડ તેઓ છોકરાઓ માટે કરી શકે તેમ ન હતા. પ્રિલીમનરી પરીક્ષામાં નિલેશને સારા માર્ક્સ આવ્યા હતા. પરંતુ બોર્ડની પરીક્ષા માટે વધારે મહેનત આવશ્યક હતી.

બોર્ડની પરીક્ષાને હવે માત્ર ૧૫ દિવસની વાર હતી. તેથી તેઓએ ઘરમાં નક્કી કર્યું હતું કે નિલેશ વાંચતો હોય ત્યારે કોઈએ ટી.વી. ચાલુ કરવું નહિ. નિલેશ પોતે પણ ટી.વી. ન જોઈ વધારે મહેનત કરતો હતો. જો કે નાનો નિરવ કોઈવાર કંટાળી જતો હતો અને બળાપો કાઢતો. એવામાં “ગ્રહણ ટાણે સાપ નિકળ્યો હોય” એમ વિશ્વકપની એક દિવસીય ક્રિકેટ મેચનું આયોજન ભારતમાં થયું હતું. સ્વાભાવિક છે કે નિરવને ક્રિકેટનો બહુ જ શોખ હતો. તેથી તે મેચ જોયા વિના રહી શકતો નહિ પરંતુ ટી.વી. ચાલુ કરવાની મનાઈ હોવાથી તે ધૂંધવાયેલો રહેતો. નિલેશની પરીક્ષાના આગલા દિવસે જ ભારત - શ્રીલંકા વચ્ચે સેમીફાઈનલ મેચ હતી. પાડોશીઓના ઘરમાંથી અવાજો આવતા હતા. ભારતની બેટીંગ હતી. નિરવ ટી.વી. ચાલુ કરવા તલપાપડ થઈ રહ્યો હતો. તેણે પોતાની મમ્મીને કીધું કે આજનો દિવસ ટી.વી. ચાલુ કરી મેચ જોવા દે પરંતુ નિલેશને વાંચવામાં ખલેલ પડશે કહી નયનાબેન ટી.વી. ચાલુ કરવાની ના પાડી. નિરવ ગુસ્સે થઈ ગયો અને બોલવા લાગ્યો “થોડોક ટાઈમ મેચ જોવા દેવામાં શું વાંધો, મેચ પૂરી થયા પછી

સ્વ. હરીદાસ ચત્રભૂજ શાહ (ભૂજ) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. ગુણવંતીબહેન રસિકલાલ પરીખ (કડી) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ભઈલો કલાક વધારે વાંચશે તો શું બગડી જશે ? રસાકસીવાળી મેચ જોવાની કેવી મઝા આવે ?”

ત્યારે નયનાબેને પહેલા તો નિરવને સમજાવતાં કહ્યું કે “આ તો કેરિયરનો સવાલ છે. ૧૨માં ધોરણમાં જો સારા માર્ક્સ આવશે તો નિલેશ સારી લાઈન લઈ સારી કેરિયર બનાવી શકશે. તું પણ જ્યારે ૧૨ મા ધોરણમાં આવીશ ત્યારે તને પણ સમજાશે.” પરંતુ નિરવ માનવા તૈયાર ન હતો. નયનાબેને મેચના આયોજકો સામે બળાપો કાઢ્યો કે એમને પણ પરીક્ષા ટાણે જ મેચો રમાડવાનું સૂઝે છે. નિરવે વધારે જીદ કરતા નયનાબેનથી બોલી જવાયું. “હું મરી જવું ને તો પણ તું મેચ જ જોયા કરજે.” જો કે થોડીવાર પછી એમને આવું બોલ્યાનો રંજ થયો. પરંતુ તેઓ લાચાર હતા અને તેઓ વિચારોમાં ખોવાઈ ગયા.

એ વાતને બે કલાક વીતી ગયા. પછી નયનાબેનને જાણે કે ભાન આવ્યું હોય એમ તેમની આંખો નિરવને શોધવા લાગી. નિરવ રૂમમાં નહોતો. નિલેશ અંદર વાંચતો હતો. નયનાબેન તો જાત-જાતના વિચારો કરવા લાગ્યા. એમનું મન ખૂબ જ ભરાઈ આવ્યું. એક માતાને તો પોતાના બધા જ સંતાનો સમાન જ હોય છે. પરંતુ એકને ન્યાય આપવા જતા બીજાને કદાચ અન્યાય પણ થઈ જતો હોય છે. તેઓ પાડોશમાં જોઈ આવ્યા કે નિરવ કદાચ ત્યાં તો નથી ને. પરંતુ નિરવનો કોઈ જ પત્તો નહોતો. એમના પતિ નયનભાઈ પણ ઘેર આવી ગયા અને જે કંઈ બન્યું હતું. એ બધી વાત એમણે પોતાના પતિને જણાવી. પહેલા તો નયનભાઈએ કહ્યું કે એના કોઈ ભાઈબંધના ઘેર જ ગયો હશે અને ચિંતા ના કરવા કહ્યું. પરંતુ નયનાબેનનું મન શાંત થતું ન હતું. એવામાં નિરવને ફ્લેટની સીડી ચઢતા જોઈ નયનાબેન એકદમ બારણા પાસે ગયા અને નિરવ અંદર આવતા જ એને પ્રેમથી બાઝી પડ્યા અને કહ્યું “બેટા તું ક્યાં ગયો હતો ?” ત્યારે નિરવ બોલ્યો “મમ્મી, હું તને કહીને જ ગયો હતો કે મારા ભાઈબંધ નરેશના ઘેર મેચ જોવા જવું છું.” નયનાબેન બોલ્યા “મને તો કંઈ ખબર નથી બેટા.” એટલામાં તો નિરવ ખુશ થઈને ઉત્સાહથી કહેવા લાગ્યો કે આપણે મેચ જીતી ગયા. વિરાટ કોહલી બહુ સરસ રમ્યો. મેચ જોવાની બહુ મઝા આવી મમ્મી, ” કહેતા તે નાચવા લાગ્યો. ફરી નિરવને વહાલથી પંપાળતા નયનાબેન બોલ્યા, “બેટા મેં તને જે કંઈ પણ કહ્યું એ બિલકુલ મનમાં ના લાવીશ. આ તો મધ્યમવર્ગી માતાની મુંઝવણ છે.”

- ભરત એમ. શાહ, અમદાવાદ

વેલજી ભીમજી પરિવાર (કચ્છ) - મુંબઈના જય શ્રી કૃષ્ણ.

કોલમ્બસના હિન્દુસ્તાનમાં

અમેરિકા એક વિચિત્ર દેશ છે. વિચિત્ર એટલે જેનું ચિત્ર વિશિષ્ટ છે. તે ડલાસના ફોર્ટવર્થ એરપોર્ટ પર ઉતરતાં જ અમેરિકા તમારા પર છવાવા માંડે છે. અહીં બધું જ પહોળું અને વિરાટ છે. અહીંની શુદ્ધ હવા તમારા ફેફસામાં પ્રવેશે છે અને બધી જ ઈન્દ્રિયો પર તેની અસર વર્તાવા માંડે છે. કોઈ પણ માણસ પહેલી વાર અમેરિકા જાય ત્યારે એને, વિશ્વરૂપ દર્શન થતાં, અર્જુનને જે લાગણી થઈ હતી તેવી ભય અને વિસ્મયની લાગણી થયા કરે. બધું જ મનુષ્યની બસો વર્ષની સિદ્ધિ છે. અહીં બધું જ શાંત છે. રસ્તા માત્ર એક જ અવાજ આવે છે. ટપ માઈલની તેજ ગતિથી ભાગતી મોટરોનો જમીન સાથેના ઘર્ષણનો અવાજ ક્યારેક રસ્તા પર ચાલતી વખતે પવનના સુસવાટાનો તીણો અવાજ મનમાં ડર પેદા કરે છે. આંખ સામેથી તેજ ગતિથી પસાર થતાં વાહનો, મોટા પહોળો રસ્તાઓ, કોઈની બાથમાંય ન સમાય તેવા હાઈવે. આ બધું જોતાની સાથે જ માણસ આભો બની જાય અને તેને એમ થાય કે આ બધાંની વચ્ચે હું ક્યાં ? ક્યાંક ખોવાઈ જવાની લાગણી ઉદ્ભવ્યા કરે. આખા જગતને પોતાની મુઠ્ઠીમાં પકડી રાખનાર આ ડોલરિયો દેશ છે.

કોઈ પણ માણસ પ્રવાસે જાય ત્યારે તેને જાતજાતના અનુભવો થાય. આ અનુભવો કેટલાંક અંગત હોય, કેટલાંક બિનઅંગત હોય પણ સારો લેખક અંગતતા અને બિનઅંગતતાની વચ્ચે પોતાની મધ્યમાર્ગની ભૂમિકા શોધીને સ્વસ્થતા અને તટસ્થતાથી આલેખન કરે. અહીં એવો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે.

અમેરિકા ભલે કોલમ્બસે શોધ્યું હોય પણ દરેક પ્રવાસીએ પોતપોતાનું અમેરિકા શોધી લીધું છે. દરેકનું અમેરિકા જુદું છે. પોતે ક્યાં ગયા, કોને મળ્યાં, શું જોયું, શેનાથી પ્રભાવિત થયાં, શેનાથી અણગમો થયો – વગેરે પર દરેકના અમેરિકાનો આધાર છે. આમ છતાં કેટલીક બાબતોમાં દરેકનું અમેરિકા એક જ હોવાનું. અમેરિકા કેવું છે તેનો જવાબ એક વાક્યમાં આપવાનો હોય તો કહી શકાય કે અમેરિકા ફાસ્ટફૂડ સર્વિસ જેવું છે.

હિન્દુસ્તાન છોડીને જે માણસ પ્રવાસ અર્થે અમેરિકાની ધરતી પર પગ મૂકે છે તેના માટે સાંસ્કૃતિક આઘાત પ્રથમ પ્રતિક્રિયા છે. એલ્વીન ટોફલરે આના માટે ‘કલ્ચર શોક’ શબ્દ વાપર્યો છે. એમનું જુદું છે માટે ખરાબ છે અને આપણું સારું છે. એવા

બહુવાસમાંથી બહુ જલ્દી વિમુક્ત થઈ જવું તબિયત માટે ઉપકાર નીવડે છે. દરેક ધરતીને તેની વિશેષતા છે. એ ધ્યાન રહેવું જરૂરી છે.

અમેરિકા વિશે લખવાનું હવે શું બાકી રહી ગયું છે ? અમદાવાદથી અમેરિકા આવવા તૈયાર થયા ત્યારે એક મિત્રએ કહ્યું હતું શિકોગા સીઅર્સ ટાવર કે ન્યુયોર્કના એમ્પાયર સ્ટેટ બિલ્ડિંગ પરથી જોજો. ઊંચા મકાનો તેમજ લાઈટથી અંજાઈ જવા માટે નહીં પણ જો જો કે ફક્ત બસો વર્ષના ગાળામાં માણસ શું સર્જી શકે છે ?

આ આશ્ચર્ય મનમાંથી ખસતું નથી. આટલા ટૂંકા સમયગાળામાં જ આ દેશ જગતનો સૌથી શક્તિશાળી દેશ કેવી રીતે બની ગયો ? અલગ અલગ રંગ અને ધર્મના લોકો એક જ પેઢીમાં અમેરિકા કેવી રીતે બની ગયા ? ખરું પૂછો તો, આ કમાલ છેલ્લા નેવું વર્ષની છે. ૧૯૨૯ની ભયાનક મંદીના સમયગાળા પછી જ આટલું બધું સર્જન થયું છે. અમેરિકા વિશેની કલ્પનાઓ કરતાં આ દેશ મને જુદી રીતે જડ્યો છે. કોલમ્બસની જેમ મને કંઈક અલગ મળી આવ્યું છે. જે કંઈ વાંચ્યું કે સાંભળ્યું હતું તેના કરતાં અનેક ગણો પહોળો અને ઊંડો આ દેશ છે. આ દેશમાં તમે તમારી જન્મદાત્રી સાથે ઝઘડી શકો પણ કર્મભૂમિને અન્યાય કરી શકતા નથી. અહીં કાયદો પાળવો જ પડે છે. કાયદો પાળ્યા વિના જીવી શકાતું નથી. નાઈટક્લબમાંથી નીકળેલો માણસ અડધી રાત્રે ટ્રાફિકની લાલ લાઈટ સામે ગાડી થોભાવી દે છે. કચરો ક્યાંય ફેંકી શકાતો નથી. પિપરમિન્ટ ખાધા પછી તેનું રપર શર્ટના ઉપરના ખિસ્સામાં મૂકી દેવું પડે છે. આ દેશનો એક નશો છે અને એ નશાની કિંમત ચૂકવતાં રહેવું પડે છે.

અહીં અંગત લાગણીઓ માટે બહુ જગ્યા નથી. રોદણાં રડનારાઓ માટે આ દેશ સહાનુભૂતિ ધરાવતો નથી. અહીં મહેનતની કિંમત છે. પ્રામાણિકતાનું મૂલ્ય છે. અહીં સહુ પાસે ધીરજ છે – લાઈનમાં ઊભા રહેવાની. એક આખો દેશ સ્વયંભૂ શિસ્તથી ચાલે છે. એ જોઈને નવાઈ લાગે છે. માણસને માણસ સાથે સંબંધ ન હોય પણ મહેનત સાથે ગાઢ સંબંધ છે. પતિ-પત્ની બે જણાં કમાય તો આ દેશ લક્ષ્મીથી જીવવાની છૂટ આપે છે. અહીં પરસ્પર સન્માન છે, સગવડ છે, સુખ છે, સંપત્તિ છે. આ દેશમાં ત્રણ ‘એચ’નું સામ્રાજ્ય છે. ઓનેસ્ટી, હાર્ડવર્ક અને હેપીનેસ. પ્રામાણિકતા વગર ચાલે તેમ નથી. મહેનત જીવવા માટેનો પ્રાણવાયુ છે અને આ દેશને ખુશ રહેવાનો ‘અભિશાપ’ મળ્યો છે. અમેરિકા લો (કાયદો), લસ્ટ (વાસના) અને લિબર્ટી (મુક્તિ)નો દેશ છે.

અમેરિકા પાસે પોતાના ઇતિહાસ કે સંસ્કૃતિ નથી. તેને કારણે અમેરિકા સુપરપાવર છે. ભારતની નવી પેઢી જૂની સંસ્કૃતિના મૂલ્યો નીચે કચડાઈ ગઈ છે. હવે

સ્વ. વિધાબહેન જમનાદાસ પારેખ (પાટણ) પરિવારનાં જય શ્રી કૃષ્ણ.

નવી પેઢી ધીમે ધીમે બહાર આવી રહી છે. અમેરિકા ભૂતકાળના બંધનોથી આઝાદ છે માટે ભવિષ્યના વિચારો પર મીટ માંડી શકે છે.

૧૮૫૦માં હોલ્સ ગીલીએ જગતના યુવાનોને આહ્વાન કર્યું “ગો-વેસ્ટ !” પશ્ચિમમાં જઈને તારી જાતને સમૃદ્ધ બનાવ. પછી અમેરિકા ખૂલી ગયું. આજે જગતનું શ્રેષ્ઠ યુવાધન અમેરિકા પાસે છે. અને જુદા જુદા દેશના જુદી જુદી સંસ્કૃતિના લોકો અહીં વસ્યા છે.

અમેરિકા ગમી જવાના ઘણા કારણો છે પણ મુખ્ય છે. શિસ્ત, સ્વચ્છતા, સ્વતંત્રતા, ભવ્યતા અને સગવડતા. આ બધું માણસને દંગ કરી મૂકે છે. અમેરિકામાં માણસની સગવડતાનું ચિહ્નકાર ધ્યાન રખાયું છે. જે કામ મશીનથી પતવું હોય ત્યાં માણસની જરૂર નથી. હવા, પાણી, આહાર, વિહાર – બધું જ ચોખ્ખું છે. સમયની પાબંદી અને શિસ્ત વખાણવાલાયક છે.

અમેરિકા સેટલ થવા જેવું ખરું ? આ પ્રશ્ન વારંવાર પૂછાતો રહે છે. આ પ્રશ્નનો જવાબ દરેક વ્યક્તિએ પોતે ખોળી લેવો પડે તેમ છે. અમેરિકાથી અંજાઈ જનારા મૂર્ખ છે અને સાંસ્કૃતિક અભિમાનથી અમેરિકાની નિંદા કરનારા મહામૂર્ખ છે. પ્રશ્ન કયો દેશ ચડિયાતો કે ઉતરતો એ ન હોય – પ્રશ્ન કેવું જીવન સારું કે નરસું તે હોવો જોઈએ. એક ભારતીય વિજ્ઞાની ઉચ્ચ કક્ષાના સંશોધન માટે અમેરિકા સેટલ થાય કે અથવા એક પ્રોફેશનલ આગળ વધે તે એક વાત છે. પણ સુખી ભારતીય અમેરિકામાં મોટેલ ચલાવે એ બીજી વાત છે. કેવળ આર્થિક લાભ માટે પોતાનો દેશ છોડવો દયનીય છે. જીવનનો આનંદ ગુમાવીને ડોલર મેળવવા એ ખોટનો ધંધો જ છે. માતૃભાષા અને માતૃભૂમિથી વિખૂટા પડવું એ માતાથી વિખૂટા પડવા બરાબર છે. માણસના અસ્તિત્વમાંથી કશુંક મૂંઝવણ જાય છે અને ડોલરનો ઢગલો ઝીણી બેચેનીને શાંત રાખી શકતો નથી. તેઓ શું મેળવે છે તેનો ખ્યાલ તેમને છે પણ શું ગુમાવે છે અને ખ્યાલ નથી આવતો. અહીં જિંદગી ડોલરની આસપાસ ફરે છે. ડોલર સ્થિર છે. પણ ભલભલાને અસ્થિર બનાવી દે છે. ઘણા લોકો કેવળ ડોલર ગણે છે, ડોલર સૂંઘે છે, ડોલર વાંચે છે, ડોલર રમે છે અને ડોલરિયું જીવન જીવે છે.

અમેરિકામાં વસેલો ભારતીય સુખી નથી કે દુઃખી નથી એના બે ફેફસામાં સુખ અને દુઃખ વહેંચાઈ ગયા છે. એક આખો માણસ વિભાજીત થઈ ગયો છે. સ્વજનોની સંખ્યા ઘટી રહી છે અને સાઘનોની સંખ્યા વધી રહી છે. કાર અને ટેલિવીઝન સ્વજન બની ગયા છે. બાકી કોઈ પણ ઉપકરણ કદી અંતઃકરણ સુધી પહોંચી શકતું નથી. માણસને હૂંફ જોઈએ છે. હૂંફ એટલે ઉષ્ણતામાન નહીં. હૂંફ એટલે માતાનો ખોળો અને

સ્વ. જશરાજ ભીમજી શાહ (ભૂજ-માંડવી)ના પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

આર.વી જ્વેલર્સ (ભરૂચ) ના સૌજન્યથી

પિતાનો ખભો. ક્યાંક ક્યાંક એ સચવાયું છે.

અમેરિકામાં સ્ટાન્ડર્ડ ઓફ લિવિંગ અથવા જીવન ધોરણ ઊંચું છે. પણ હિન્દુસ્તાનમાં ક્વોલીટી ઓફ લાઈફ ઊંચી છે અને આ બે વસ્તુઓ વચ્ચેનો ફર્ક ઘણાંને સમજાતો નથી. અમેરિકાને સમજવા માટે સદેહે જઈને બધું જોવાની જરૂર નથી. ત્યાં ગયા વિના પણ અમેરિકાને સમજી શકાય છે. એકબાજુ અટલક પ્રકૃતિ અને બીજી બાજુ વિજ્ઞાનને લીધે માનવે લગાવેલી છલાંગ – આ બધું હોવા છતાં અમેરિકામાં કાંઈક ખૂટતું હોય તેવું લાગે છે. જો કે કોઈપણ નગર, મહાનગર કે દેશ માણસની જેમ અપૂર્ણ જ રહેવાનું એ સ્વીકારી લેવું પડે.

(ક્રમશઃ)

- હિમાંશુ શાહ

“ભેજમારી”

(પઝલ નં. ૧)

(સમય : ૧૦ મીનીટ)

(સાચો જવાબ : આવતા અંકે)

પાંચ પાંચ ફૂટના એલ્યુમીનીયમનાં પતરામાં પાંચ કાણાં પાડવા માટે પાંચ વ્યક્તિને પાંચ મિનીટ લાગે તો એક વ્યક્તિને અડધું કાણું પાડવા કેટલો સમય લાગે ?

આ ભેજમારી પઝલનો જવાબ આપતા પહેલા સવાલને ફરી ફરી વાંચવો... અને ત્યારબાદ જ જવાબ આપવો.

(પઝલ નં. ૨)

(સમય : ૧૦ મીનીટ)

(સાચો જવાબ : આવતા અંકે)

અમદાવાદની એક ક્લબનાં સભ્યો શ્રી માધવલાલ અને શ્રી મણીલાલ રમી રમવાનાં બહુ શોખીન હતાં. દર મંગળવારે અને શુક્રવારે સાંજે ૫ થી ૭ રમી રમવા અચૂક ક્લબમાં જતાં.

પાના રમતી વખતે એક જણ હારે અને બીજો પણ જીતે, પણ એક વાર એવું બન્યું કે તેઓ બંને જણા પાંચ-પાંચ ગેમ રમ્યા અને બંને જણા પાંચે પાંચ ગેમ જીત્યા, તો આવું કેમ બન્યું ?

જવાબ આપતા પહેલા સવાલને ફરી ફરી વાંચવો... અને ત્યારબાદ જ જવાબ આપવો.

- સનતભાઈ શાહ

મે. ભરૂચ સ્ટીલ ટ્રેડર્સ – મે. શ્રીજી ટ્રેડર્સ (ભરૂચ)ના સૌજન્યથી.

જીવનસંધ્યા

આ સંસારમાં બધું પરિવર્તનશીલ છે. વૃક્ષની ડાળી ઉપરથી પાન ખરે એમ જિંદગીના દિવસો એક પછી એક ખરતા જાય છે. બાલ્યાવસ્થાથી શરૂ થઈને જીવન યુવાવસ્થા અને વૃદ્ધવસ્થા તરફ જીવન આગળ વધતું જ રહે છે. પરંતુ આ યુવાવસ્થા અને વૃદ્ધાવસ્થાની વચ્ચેનો એક સમય છે. જેને પ્રૌઢાવસ્થા કહેવાય છે. જીવનનો આ સૌથી અગત્યનો સમય છે. આ જ છે “જીવનસંધ્યાનો સમય”.

જીવનની શરૂઆતના ૨૦ વર્ષ તો ખાવાપીવામાં અને રમવા-ભણવામાં ક્યાં પસાર થાય છે તેની ખબર જ પડતી નથી. આજના સમયના પ્રમાણે સૌ ભણતર પછી પોતાની કેરીયર માટે સતત ઝઝૂમતા રહે છે. ત્યાર પછી લગ્ન, પરિવાર, પતિ અને બાળકોની જવાબદારી સંભાળવામાં ૪૦ વર્ષના થઈ જાય છે. ગૃહસ્ત્રજીવનની વ્યસતતા અને સમસ્યામાં જીવન ધીમે ધીમે સંધ્યા તરફ ટળતું જાય છે, જીવનમાં ખાલીપો લાગે છે. ઘરમાં એકલતા પીડે છે અને વિચાર આવે છે કે હવે શું...?

જીવનના ૪૦ થી ૫૦ વર્ષ તો થઈ ગયા છે. હવે તો બુઢાપો આવ્યો અત્યાર સુધી પરિવાર અને પરિવારજનો માટે મેં મારી જાત ઘસી નાખી. હંમેશા પરિવારના સુખનો વિચાર કર્યો, મેં મારા માટે તો કાંઈ કર્યું જ નહિ પણ કોઈને મારી કદર નથી અને જીવનમાં ઉદાસી પ્રવેશે છે. મન ઉપર આવા વિચારોની ક્યારેક તો એવી અસર થાય છે કે ટેન્શન, ડિપ્રેશન અને ફ્રેટ્ટેશન ઘેરી વળે છે. પરંતુ હજી કાંઈ મોડું નથી થયું ખરેખર તો વીતેલા સમયનો અફસોસ શા માટે? Life Begins at Forty. જે નથી કરી શક્યા એ હવે કરો. ૨૦ વર્ષ જેટલી ઉર્જા ભલે ન હોય પરંતુ ૫૦ વર્ષ ચહેરા ઉપર ડહાપણ અને સમજદારીનું જે તેજ હોય, જવાબદારી નિભાવ્યાનો સંતોષ હોય અને જે આકર્ષક પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિત્વ હોય એ અનોખું જ હોય છે. આવો આપણે એ વિચારીએ કે જીવન સંધ્યાને સુખમય અને ખુશનુમા કેમ બનાવવી?

ઘણા લોકોને હંમેશા નાની નાની વાતોની ચિંતા કરવાની આદત હોય છે પણ ચિંતા તો ચિંતા સમાન છે જે માનસિક રીતે જલાવે છે અને ટેન્શન જ વધારે છે. આપણી ચિંતાથી કાંઈ ફેરફાર થવાનો નથી જે થવાનું હોય એ થાય જ છે. આપણને સૌથી વધારે ચિંતા વૃદ્ધાવસ્થાની થાય છે પણ ચિંતા કરવાથી વૃદ્ધાવસ્થાને આવતી રોકી શકાતી નથી પરંતુ શારીરિક રીતે વૃદ્ધ થતા પહેલા જ માનસિક રીતે વૃદ્ધ થઈએ છીએ માટે જો શાંતિથી

સ્વ. કુસુમબહેન મનમોહનદાસ પરોખ (પાટણ) પરિવારના સર્વને જય શ્રી કૃષ્ણ.

ડૉ. કિશોરભાઈ રસિકલાલ પરીખ (અંકલેશ્વર)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

રહેવું હોય તો ચિંતા ન કરો અને હંમેશા વર્તમાનમાં જીવો. સુખ દુઃખ તો સૌના જીવનમાં આવે જ છે તો પછી હંમેશા ભૂત અને ભવિષ્યનો વિચાર કરીને શું કામ આજના આનંદને પણ નહિ માણવાનો? અતિતની કડવી યાદોની દુઃખદ સ્મૃતિ મનમાં સંઘરી રાખવાને બદલે આજે નવા ઉમંગ અને ઉત્સાહથી આનંદિત અને પ્રફુલ્લિત થઈને જીવો અને જો ગઈકાલના દુઃખને વધારે મહત્વ આપશું તો આજનું સુખ આપણને સુખી નહીં કરી શકે.

તમારું અપમાન થાય છે ત્યારે શાંતિથી પરિસ્થિતિનો સામનો કરો. ક્રોધ કરવાથી તો અગ્નિમાં ધી હોમવા જેવું થશે. વળી ક્રોધથી ડાયાબીટીસ, લોહીનું ઉચું દબાણ, એસીડીટી અને અનિદ્રા જેવી બિમારી થાય છે એના કરતા તો બીજાની ભૂલને માફ કરવામાં જ મોટપ છે તો જ આપણે ખુશ રહી શકીએ. અપેક્ષા એ જ દુઃખનું કારણ છે તો જીવનમાં સુખી રહેવા માટે અપેક્ષા ઓછી હોય એ બહુ જ જરૂરી છે.

તમારી શક્તિમાં વિશ્વાસ રાખો. શરીર ઉપર મનની બહુ અસર હોય છે. જેનું મન થાકવું નથી એની શક્તિ ક્યારેય ઓછી થતી નથી. જો મનથી નક્કી કરો કે હું કામ અધુરું નહિ છોડું તો પછી શરીરને સાથ આપવો જ પડે છે. જે સતત કાર્યશીલ રહે છે તે ક્યારેય વૃદ્ધ થતા નથી. સમાજમાં અને કુટુંબમાં તમારું માનભર્યું સ્થાન છે તો પછી કોઈ તમારા વખાણ કરે એવી ઝંખના શા માટે રાખવાની? એમાં શું ખુશ થવાનું? જ્યારે આંબો વાવ્યો છે તો કેરી ઉગવાની જ છે ને?

કોઈ પણ એક શોખ અવશ્ય કેળવો. તમારો શોખ પૂરો કરવા હવે તમારા પાસે સમય છે. તમારો કોઈ પણ શોખ તમને એકલતા અને ખાલીપાથી બચાવશે અને તમારા વ્યક્તિત્વનો વિકાસ કરશે. બની શકે તો પુસ્તક વાંચો, બગીચામાં ફરવા જાવ, ક્લબમાં જાવ, યાત્રામાં જાવ, ગીત સાંભળો, મંદિરમાં જાવ નહિ તો ઘરના આંગણે નાનકડા બગીચામાં બેસીને એકાદ ગીત કે ભજન ગાવ. શોખને ઉંમરનું કોઈ જ બંધન નથી. બસ ફક્ત નકામી વાતો કરીને સમય પસાર ન કરો. નિંદા કરવાથી આપણી અધુરપ દૂર ના થાય એના કરતા એકાદ શોખ કેળવી જીવનની ગુણવત્તા વધારો. જીવનમાં આવતી ચડતી-પડતી હરિઈરછા માનીને સ્વીકારો. યુવાન રહેવું તો બધાને ગમે પરંતુ આપણે હંમેશા યુવાન રહીએ એ શક્ય નથી. દરેક પસાર થતું વર્ષ આપણને જવાબદાર અને સમજદાર બનાવે છે. આપણે વાળને સફેદ થતા અટકાવી ના શકીએ, ના ચામડી ઉપર કરચલી પડતા રોકી શકીએ. જીવનસંઘ્યાએ જીવનમાં નવો આનંદ અને આત્મ-વિશ્વાસ વધારવા માટે આ ખૂબ જરૂરી છે.

“ફૌલાદ બનને કે લિયે લોહે કો ભી પિઘલના પડતા હૈ ઔર જગ કો રોશન કરને કે લિયે દિયે કો ભી જલના પડતા હૈ”

- સંકલન, દિલીપ શાહ મુંબઈ

વરિષ્ઠ નાગરિકની જીવંત સફર....

આપ સૌ જાણો છો કે જીવન એના અનેક પડાવોથી ગુજરી અંતે પીળાંપાન સમ વૃક્ષ પર પોરો ખાય છે. પીળાં થયેલા આ જીવનના શ્વાસ રૂપી પાંદડા પર ભલે ઝાંખા-પાંખા જીવનના શીલાલેખના અક્ષરો જણાતાં હોય, દરેક અક્ષર એ જીવનકાળના ઐતિહાસિક નિર્માણનો આપણને પરિચય કરાવે છે. આવા જીવનના આલેખ વાંચી વર્તવાનું કામ તો પેટીઓનું છે જ પણ, વડીલોએ આ વરિષ્ઠ અવસ્થામાં વિશિષ્ટ ઋષિનું સંતત્વ દાખવી, મનની ઇંદ્રીયોને ચેતનાના સ્તરે લાવી, સંયમપૂર્ણ જાળવી, આપણાં શરીરને મન પર સવાર કરી, આગેકૂચ કરવાની છે. જે માટે આપણને

જીવનનો સકારાત્મક અભિગમ પ્રત્યેક પળે અપનાવવો જ પડશે.

આપણે જ્યારે આપણાં ભૂતકાળમાં સરી પડીને ડોકિયાં કરશું ત્યારે બાળપણથી માંડી યુવાનીમાં જે લગ્ન ગૃહસ્થીના આપણે ફેરા ફરી... સંતાનો સાથે જીવન ગાળ્યું, તે તમામ ઘટનાયુક્ત સુખદ અથવા દુઃખદ સંજોગોને ચકરાવો આપણને ચડાવશે જ. એમાં કેટલાય ઘાત - પ્રત્યાઘાત, તન-મન-હૃદય લાગણી તથા લક્ષ્મી-સરસ્વતીની શૌષણની પણ ઘટમાળ જોવાશે જ. બધાની મધ્યમાં આપણે વડીલાઈ દાખવી, વટવૃક્ષની જેમ અડગ રહી, વડલાઈના ઝૂલાણો પેટીઓને કરાવ્યા છે. એનો આત્મસંતોષ ક્યારેય મિથ્યા જતો જ નથી.

વરિષ્ઠ માટેનું જીવન હરઘડી નવલ પ્રભાતનો દિવ્ય અજવાસ હોવો જોઈએ. સમયનું ચક્ર એના પર સુદર્શન ફેરવે એના કરતા વરિષ્ઠોએ સ્વયં અટલ મનોનિર્ધાર સાથે કંઈક નવલ કર્મ નિર્માણ માટેની સજ્જતા દાખવી સમયને વ્હાલની બાથ ભીડવી જોઈએ. સમયને એના બે સ્વરૂપો જીવન અને મૃત્યુ વચ્ચે જ ભમવું ગમે છે. પણ આપણે આપણાં જીવનકાળને એ કાળ સ્વરૂપે ન જ જોવો હોય તો, એની સામે સૈનિકની જેમ સજ્જ થઈ નિત્યના યુદ્ધ ખેલવા તૈયાર રહેવું જ પડશે. જેમ આ બે પંક્તિ એ વિશેનો મર્મ આપણને સૂચવે છે.

સાંસ કા લશ્કર તુમ્હારે સામને હૈ જંગ મેં, મોત સે ટકરાવ દેતા હું, અભી ખેલો જરા ।

જે વિશ્વાસ આપણાં જીવન માટે રક્ષક હતો. એ જ વૃદ્ધાવસ્થામાં જીવને હરવા યુદ્ધ ખેલતો હોય છે. એવાં કાળ રૂપી શ્વાસ સામે આપણે આપણી સકારાત્મક કે જીજીવિષાથી હરહંમેશ સજાગ પણે લડવું જ પડશે. એમાં સહેજ પણ નિરાધારતાનો કે નિરાશા કે લાચારીનો અભિગમ પરવડે તેમ નથી જ. અચાનક પરિવર્તન પામતી આ અવસ્થાને ઊંડા મૂળ જેમ ખોડી ફરી નવપલ્લવિત જીવનવૃક્ષ કરવા માટે જીવનની શૈલી બદલી, આત્મભક્તિ કાજે, અહમ બ્રહ્મસ્મિતાને જગાડી, આત્મદીપક વધારે ઉજ્જવળ કરવો જ પડશે. નિત્યનો લાંબો વિહાર, પ્રાણાયામ,

શેઠશ્રી જમનાદાસ ભીમજી પરિવાર (ભુજ)ના જય શ્રી કૃષ્ણા.

અ.સૌ. સ્વ. સ્મિતા બંકિમ શાહ (અમદાવાદ) ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સંતુલિત આહાર, પરોપકારી પ્રવૃત્તિઓ સાથે એકાદ મનગમતી હોબીનો વિકાસ કરી આત્માનું કેન્દ્રીકરણ આધ્યાત્મવાદ અને દર્શનશાસ્ત્રનાં કેળવણીમાં જો અનાયાસ કરવામાં આવે તો, મને દ્રઢ શ્રદ્ધા છે કે આપણે દરેક વરિષ્ઠ ભગવાન બુદ્ધ જેમ બૌદ્ધિજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી આ જીવનના મોક્ષત્વને મૃત્યુ પહેલાં જ પામી જશે. એની સવાર સાંજ કે રાત સાવ અભિન્ન રૂપે જ પ્રગટશે. એ પ્રકૃતિ સાથે સહજ સાયુજ્ય સાધી જ્યાં હશે ત્યાં અનંત વ્રજની રાસલીલાની શમણાં જેવો અલૌકિક નિજાનંદ પામી એ સાબીતી દેશે કે વૃદ્ધ વડીલ કોઈ હાથલાકડીના મોહતાજ નથી પણ આજે ય તે કૃષ્ણ સમા સારથી થઈ સદીઓને દોરી શકે છે.

- નરેશ આર. શાહ, અમદાવાદ.

પ્રાર્થના

હે પરમકૃપાળુ શ્રીનાથજી બાવા,
સ્મરણ તમારું કરતા - કરતાં,
સવારની શરૂઆત કરાવી દેજો !

તમારું જ પ્રતિબિંબ પડે હૃદયમાં,
પ્રભાતનું એવું સોનેરી કિરણ દેજો !

ડગ મારા તમ મંદિર તરફ વળે,
એવો ઈશારો મને તમે કરી દેજો !

મુજ નયનમાં સુખ - શાંતિનું,
એક મંદિર ખડું કરી દેજો !

રીઝવી ના શકુ ભલે જગને,
મીઠી વાણીની મિલ્કત મને દેજો !

નથી જોઈતું મારે અણહક્કનું,
મુજ કર્મથી મળે એટલું જ મને દેજો !

ભટકતું મન સ્થિર થાય તમારામાં,
તમારા ઢારે લાવી ખડું કરી દેજો !

સાથે - સાથે અન્યોને પણ
પ્રેરણા મળે એવું જીવન મને દેજો !

અંત સમયે પણ તમારામાં જ રહું,
સગપણ એવું તમને મને દેજો !

- સંકલન, ઝલક ડી. તલાટી, અમદાવાદ

ગં. સ્વ. જયાબહેન વિશનજી એડનવાળા (લંડન)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. પ્રેમિલાબહેન કાંતિલાલ શાહ (અમદાવાદ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

VAYCONNECT

Respected all gnatijan,

Our e magazine VAYCONNECT is successfully published since more than 2 years and now it has reached to satisfaction level of the readers of our caste.

We would like to introduce more and more topics for all of you to make it more prominent and unique in such kind of Publications globally.

The running cost of Publication is around Rupees 25000 per year and we need this support from our respectable readers. kindly share your contribution towards this common task and make us obliged for your worth donation.

We make it More fruitful and rejoiceful for all the readers and picking up the topics from entire globe for the interest of our readers. Kindly send your suggestions on my personal number 9879503362. we appreciate your support and thank you for your continual admiring for the issues. Please share your thoughts and articles too.

Also advertisement are accepted, Rs. 1000 per full page.

Please send your cheque in favour of “**shri Vayada vanik seva trust**” at following address.

Harish shah,

C12A, Krishnavalley duplex, near amitnagar, VIP Road,

Karelibaug, Vadodara 390018

- **Harish Shah, Editor**
VAYCONNECT

‘દૃષ્ટિ આઈ ક્લિનિક’ – ડૉ. વત્સલભાઈ પરીખ (મુંબઈ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

Young Star

Kashish Vrajesh Parikh, 16, son of Mr. CA Vrajesh Parikh and Advocate Yogini Parikh, is presently studying in 11th Standard at Anand Niketan, Shilaj, Ahmedabad. is interested in football since when he was just 9 years old. He represented Anand Niketan, Shilaj, Ahmedabad in various tournaments organised at local level, state level as well as National Level. He has received number of trophies, medals and certificates for participating and winning many tournaments at State and National Level and he also featured in various newspapers like Times of India, Ahmedabad Mirror, Divya Bhaskar from an early age for winning man of the Match awards, in various football tournaments. He also won Gold medal at the age of 7 at Ahmedabad District in taekwondo championship. He was recently selected to play under-17 National Football Tournament at school level representing North-West region amongst more than 10000 football players from all over India. He is playing football as Centre-defender and he is a specialist in Free kick and penalty shoot-out. He was also invited as chief Guest in his School at the age of 15 years for his outstanding achievements in sports activities. He is felicitated by his school with certificate for Excellence. He has played major tournaments of Football in every part of India. Under his captaincy, he also won 5-A side football tournament and became champions of Gujarat. He also visited Madrid, Spain and Dubai during his career as a football player. Not only in sports, but in 10th board exams also, he secured 83% marks.

We wish him further success in his career.

- Editor

ગં સ્વ. સરસ્વતીબહેન ઝવેરીલાલ શાહના જય શ્રી કૃષ્ણ.

હવન (કડી)

દર સાલ મુજબ ચાલુ સાલે માતાજીના પાટોત્સવ નિમિત્તે સંવત ૨૦૭૫ના વૈશાખ સુદ-પને ગુરુવાર તા. ૯-૫-૨૦૧૯ ના રોજ કડી મુકામે હવન રાખેલ છે. સર્વે જ્ઞાતિજનોને આ ધાર્મિક પ્રસંગે પધારવા હાર્દિક આમંત્રણ છે. સવારે તેમજ સાંજે પ્રસાદની વ્યવસ્થા રાખેલ છે. બહારગામથી આવનાર દરેકે તા. ૫-૫-૨૦૧૯ સુધી જાણ કરવાની રહેશે.

સ્થળ : પટવાપોળ, કડી (ઉ.ગુજ.)

શ્રીફળ હોમવાનો સમય : સાંજે ૫-૩૦ કલાકે

- બકુલભાઈ રામલાલ પરીખ
મો.નં. ૯૮૨૫૩૩૪૯૧૩

હનુમાન જયંતી

ટોકરશાની પોળમાં આવેલા શ્રી ઠેસીયા હનુમાનદાદાની વર્ષગાંઠ નિમિત્તે પદ્મ ભોગનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. નાસ્તા-પ્રસાદની વ્યવસ્થા રાખેલી છે તો દરેક જ્ઞાતિજનને દર્શન નો લાભ લેવા વિનંતી.

પદ્મ ભોગમાં આપ આપના ઘરેથી પવિત્રતા થી બનાવેલ મીઠાઈ-પ્રસાદ ધરાવી શકો છો.

તારીખ : ૧૯-૪-૨૦૧૯, શુક્રવાર

સમય : સાંજે ૫-૦૦ વાગે

- શ્રી સુહાસ શાહ, ટ્રસ્ટી
શ્રી અશોક જોષી, ટ્રસ્ટી

લગ્ન વિષયક

અમદાવાદ સ્થિત પરિવારનાં યુવક જન્મ.તા. ૨૦-૧૦-૯૨ B.Tech (I.T.) ની ડીગ્રી ધરાવતાં, ઉંચાઈ ૬ ફીટ, ૮૦ કીલો યુવક માટે યોગ્ય યુવતીનાં વાલી તરફથી પત્ર વ્યવહાર આવકાર્ય છે.

E-mail : cbshah@cept.ac.in

M.: 98987 43172

સ્વ. ભગવાનદાસ નારણદાસ શાહ (મુંબઈ) પરિવારના જય શ્રી કૃષ્ણ.

શ્રી વાયુદેવતા મંદીર, બાજવાડા, વડોદરા

૧. શ્રી વાયુદેવતા મંદીર, બાજવાડા, વડોદરાને શ્રી વ્રજેશભાઈ દેસાઈ પરીવાર તરફથી વાઘા માટે કાપડ તથા સિલાઈની ભેટ ધરવામાં આવેલ છે. મંદીર ટ્રસ્ટીગણ તેઓનો ખૂબ આભાર માને છે.

૨. વિશાવાયડા વણીક જ્ઞાતિ, વડોદરાને શ્રી હેમંતભાઈ સી. શાહ તરફથી સ્વ. મોહનલાલ દેસાઈ અને સ્વ. હીરાબેન એમ. દેસાઈના સ્મરણાર્થે અનુદાન મળેલ છે. તે રકમના વ્યાજમાંથી વડોદરા વિશા વાયડા જ્ઞાતિના જરૂરીયાતવાળા વિદ્યાર્થીઓને ભણતર માટેની રકમ શરતોને આધીન આપવામાં આવે છે આ માટે વિદ્યાર્થીના વાલી તરફથી વિદ્યાર્થીનું નામ, ચાલુ વર્ષે પાસ કરેલ પરીક્ષાના રીઝલ્ટની કોપી તથા રકમની જરૂરીયાતની એક અરજી ટ્રસ્ટી, શ્રી વાયુદેવતા મંદીર, બાજવાડા, વડોદરા ખાતે મોકલી આપવા વિનંતી છે. વિગતોની ગુપ્તતા જાળવવામાં આવશે.

- કશ્યપભાઈ શ્રોફ, વડોદરા

તા. ૨-૩-૨૦૧૯, શનિવારના અગિયારસના શુભદીવસે કુળદેવતા શ્રી વાયુ દેવતાજીના મંદીર, બાજવાડા, વડોદરાને વડોદરા નિવાસી શ્રીમાન દિનેશચંદ્ર શાંતિલાલ હાટડીયા પરીવાર તરફથી

(૧) ચાંદીની ૧ ડીશ વજન ૭૩.૬ ગ્રામ

(૨) ચાંદીની ૧ કટોરી વજન ૪૪.૬ ગ્રામ

ભેટ ધરવામાં આવેલ છે.

સમસ્ત વાયડા વણીક સમાજ વતી તેઓનો ખૂબ ખૂબ આભાર

- શ્રી વાયુદેવતા મંદીર, વડોદરા

‘આરતી મેટરનીટી હોસ્પિટલ’ ડૉ. સંજય ગાંધી (ડીસા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

Huminivex is a reflection of Human + Innovation + Intervention + Excellence.

Huminivex provides **best practices in human resource management** including Manpower Planning, HR Audits and HR Analytics, drafting employee handbooks and policies, job descriptions, performance appraisals and deliver training and seminars. We provide support to the issues such as interviewing and hiring, employee discipline and termination, administration of leaves of absence and more. We deliver **Soft Skill Training** on topics such as - - Personality Development - Stress Management - Leadership Training & many more.. We are also providing **services to various Education Institutes and colleges** to deliver the lectures and seminars to the students.

HR Consultant | Recruitment Specialist | Soft Skill Trainer | NLP Practitioner | Life Coach | Guest Faculty

OUR SERVICES: HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Manpower Planning * Strategic HR * HR Analytics * HR Consulting * HR Audits * HR Reports * Employee Policies and Handbook * Leave System * HR Documentations * KRAs and KPIs * Performance Appraisal * Attrition Policy * Employee Consulting * Payroll

OUR SERVICES: SOFT-SKILL TRAINING

Communication Training * Leadership Training * Influential Training * Negotiation Skills Training * Motivational Training * Personality Training * Emotional Intelligence * Stress Management * Business Etiquettes * Time Management * Sales Training * Visiting Faculty * Life Coach

Why US:

Breakthrough using NLP Techniques * Rich Experience in this field * Implementation with Advanced Skills and 100% dedication * Coaching based on Demonstration * Email and Phone support during and after execution * Professional and Practical Approach

★ ★ ★

Contact us: career.huminivex@gmail.com

Visit us: <http://huminivex.com>

<https://www.linkedin.com/company/huminivex/>

<https://www.facebook.com/huminivex/>

સ્વ. કુ. હેમલતાબહેન ઝવેરીલાલ શાહના જય શ્રી કૃષ્ણ.

સ્વ. વલ્લભદાસ મોતીચંદ પરિવાર, (કોલ્હાપુર)ના સર્વ જ્ઞાતિજનોને જય શ્રી કૃષ્ણ.

॥ તા. ૧-૩-૨૦૧૯ થી ૩૧-૦૩-૨૦૧૯ સુધી મળેલ રકમની યાદી ॥

પહોંચ	રકમ રૂ.	નામ	ગામ	વિગત
૯૫૫	૧૦૦૦	ડેલ્ટા કંટ્રોલ એન્જીનીયરીંગ	મુંબઈ	દિ.જા.ખ.
૯૫૬	૫૦૦	શ્રી પ્રકાશભાઈ પરીખ	યુ.એસ.એ.	દિ.જા.ખ.
૯૫૭	૫૦૦	દીપક ટ્રેડર્સ	અમદાવાદ	દિ.જા.ખ.
૯૫૮	૬૦૦	સ્વ. દેવેન્દ્રભાઈ શાહ પરિવાર	વડોદરા	પે.જા.ખ.
૯૫૯	૩૦૦	શ્રી શ્રેણીકભાઈ એન. પરીખ	અમદાવાદ	જા.ખ.
૯૬૦	૬૦૦	શ્રી મથરાદાસ મોતીચંદ શાહ પરિવાર	ભૂજ	પે.જા.ખ.
૯૬૧	૧૫૦૦	કાજલ એજન્સી	ભૂજ	દિ.જા.ખ.
૯૬૨	૧૦૦૦	પાર્ટેખ ગ્લોબલ સર્વિસીજ	વડોદરા	દિ.જા.ખ.
૯૬૩	૧૦૦૦	સ્વ. વિશનજી માધવજી પરીવાર	લંડન	દિ.જા.ખ.
૯૬૪	૧૨૦૦	જયાબેન વિશનજી એડનવાલા પરિવાર	લંડન	પેજા.ખ.
૯૬૫	૨૦૦૦	શ્રી પંકજભાઈ આર. પરીખ	અમદાવાદ	દિ.જા.ખ.
૯૬૬	--	--	--	--
૯૬૭	૧૦૦૦	બ્વામા એક્સપોર્ટ્સ લી.	વડોદરા	પે.જા.ખ.
૯૬૮	૧૦૦૧	નીલ દીગંત પરીખ	અમદાવાદ	આ.સભ્ય
૯૬૯	૨૦૦૦	સ્વ. કુંદનલાલ ગમનલાલ શેઠ પરિવાર	મુંબઈ	દિ.જા.ખ.
૯૭૦	૯૦૦	હેતલભાઈ ભાનુકાંતભાઈ શાહ	અમદાવાદ	દિ.જા.ખ.

Congratuations

Kavan Ashesh Parikh (Patan, Ahmedabad) has secured 3rd rank in Gujarat and 18th rank in all over India in NEET PG 2019 Exams. He was student of B.J. Medical College, Ahmedabad. He wishesh to pursue Medicine or Radiology . He is found of teaching. We wish him all the success.

- Editor

એમ. જે. નગરશેઠ (અમેરિકા)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.

ગો. ચંદનબહેન ગો સરોજબહેનનાં સર્વેને જય શ્રી કૃષ્ણ - હ. કેતનભાઈ

જ્ઞાતિ સમાચાર

સમાચાર-સંપાદક : દીપક મહેન્દ્રભાઈ શાહ, ૭, અશ્વમેઘ સોસાયટી, બેંક ઓફ મહારાષ્ટ્રની પાછળની લાઈન, દીરજ સન્સની સામે, કસક સર્કલ પાસે, ભરૂચ-૩૯૨૦૦૧.

(M) 98791 10027, E-Mail : dmshah2163@gmail.com

- ૧.) વાયડામિત્ર નહીં મળવા અંગેની ફરિયાદ માત્ર એસ.એમ.એસ., વોટ્સ એપ અથવા પત્ર દ્વારા ફક્ત વ્યવસ્થાપકશ્રીને જ મોકલવી જેથી બીજો અંક પોસ્ટ દ્વારા મોકલી શકાય. મેસેજમાં પોતાનું હાલનું અને જૂનું સરનામું ખાસ લખવું.
- ૨.) જ્ઞાતિ સમાચાર ફક્ત સમાચાર સંપાદકશ્રીને જ મોકલવા.
- ૩.) લેખ, કવિતા, શ્રદ્ધાંજલિ, જા.ખ તથા અહેવાલ ફક્ત તંત્રીશ્રીને જ મોકલવા.

જન્મ

વડોદરા: કશ્યપ નવનીતલાલ શ્રોફના પુત્ર ચિંતન શ્રોફને ત્યાં પોષસુદ-૧૧ ના શુભદિવસે (તા. ૧૭-૧-૨૦૧૯) પુત્ર “વિવાન” નો જન્મ. આ શુભ અવસરે વાયડા મિત્રને રૂ. ૧૦૦૧/- ભેટ મળેલ છે.

અવસાન

ભૂજ (હાલ અમદાવાદ) : મમતાબહેન ભદ્રકાંત નાનાલાલ શાહ, ઉ.વ. ૪૮, તા. ૫-૩-૨૦૧૯ના રોજ.

અમદાવાદ : સતીશચંદ્ર હરીપ્રસાદ પરીખ, ઉ.વ. ૮૦, તા. ૨૪-૨-૨૦૧૯ના રોજ.

મુંબઈ : નાનાલાલ રામજી શાહ, ઉ.વ. ૮૮, તા. ૧૩-૩-૨૦૧૯ના રોજ.

અમદાવાદ : ભાનુકાંત વલ્લભદાસ શાહ (કડીવાળા), ઉ.વ. ૮૦, તા. ૨૮-૧૧-૧૯૮૫ના રોજ.

પેનલ જા.ખ. અંગે

- (૧) આપના સૂચન મુજબ પેનલ જા.ખ. માં ફેરફાર કરેલ છે જે ખાસ જોઈ લેવા અને જો કોઈ ચેન્જ જણાય તો સત્વરે જાણ કરવી.
- (૨) આપની પેનલ જા.ખ.માં કોઈ સુધારો કરવાનો હોય અગર કોઈ કારણસર રદ કરવાની હોય તો તુરંત જાણ કરશો.
- (૩) પેનલ જા.ખ. નો અગાઉનાં વર્ષનાં બીલની રકમ બાકી હોય તો મોકલી આપશો.
- (૪) બાકી બીલ અંગેની જાણકારી મેળવવાની હોય તો મો.નં. : ૯૪૨૮૪૬૧૮૨૨ ઉપર સંપર્ક કરશો.

- વ્યવસ્થાપક

સ્વ. સુશીલાબહેન અને સ્વ. વ્રજરત્નદાસ પરીખ (પાટણ)ના જય શ્રી કૃષ્ણ.-હ. રાધિકા પરીખ

આપણે ભારતીયો શું છે?

- ૧ આપણે દીકરીના શિક્ષણ કરતાં તેના લગ્નમાં વધુ ખર્ચો કરીએ છીએ.
- ૨ આપણે એ દેશમાં રહીએ છીએ જ્યાં પોલીસને જોઈને સલામતીના ભાવ કરતાં નર્વસનેસનો અનુભવ વધારે થાય છે.
- ૩ આઈ.એ.એસની પરીક્ષામાં એક યુવાન 'દહેજ એક સામાજિક દુષણ છે.' વિષય પર ૧૫૦૦ શબ્દોનો સુંદર નિબંધ લખે છે અને પરીક્ષા પાસ કરે છે એક વર્ષ પછી તે જ યુવાન એક કરોડ રૂપિયાના દહેજની માંગણી કરે છે કારણકે તે આઈ.એ.એસ ઓફિસર છે.
- ૪ આપણે આપણાં સ્માર્ટફોન પર સ્ક્રીનગાર્ડ લગાવીએ છીએ જેથી સ્ક્રેચ ન પડે પણ બાઈક ચલાવતી વખતે અકસ્માત ન થાય તે માટે હેલ્મેટ પહેરતા નથી.
- ૫ રાજકારણી આપણને તોડે છે, આતંકવાદી આપણને જોડે છે.
- ૬ અહીં દરેક જણ ઉતાવળમાં હોય છે પણ કોઈ સમયસર પહોંચતા નથી.
- ૭ પ્રિયંકા ચોપડા મેરીકોમનુ પાત્ર ભજવીને વધુ નાણાં કમાય છે પણ તેટલા નાણાં મેરી કોમે પોતાની સમગ્ર કરીયરમાં મેળવ્યા નથી.
- ૮ ભગવદ્ગીતા અને કુરાન માટે લડનારાઓએ ભાગે જ તે વાંચ્યા હોય છે.
- ૯ અહીં જૂતા એરકન્ડીશન શો રૂમમાં વેચાય છે અને શાકભાજી જે આપણે ખાઈએ છીએ તે ફ્રૂટપાથ પર વેચાય છે.
- ૧૦ અહીં પોલીસ કરતાં પીઠા વહેલા પહોંચી જાય છે.
- ૧૧ અહીં જનતા એમ જ સમજે છે કે રાષ્ટ્ર સુધારવાની જવાબદારી ફક્ત રાજકારણીઓની જ છે, જનતાની તો કોઈ ફરજ જ નથી.
- ૧૨ પાનના ગલ્લે ચૂંટણીઓની ચર્ચા કરી વ્યર્થ ચર્ચાઓમાં સમય વીતાવવાવાળા ભાગ્યે જ મત આપવા જાય છે.
- ૧૩ અહીં ભણેલી-ગણેલી જનતા કરતા ગરીબ અને અભણ જનતા મત આપવા વધારે જાય છે.
- ૧૪ નદીઓને દેવીનું સ્વરૂપ આપવાવાળા લોકો જ નદીઓને સૌથી વધુ પ્રદૂષિત કરે છે.

Best Wishes From
Shri Jethalal Acharatlal Parikh
& Smt. Vidhyagauri Jethalal Parikh Family

RJP Infrastructure Pvt. Ltd.

Civil Engineers & Contractors - Since 1970

An ISO 9001 : 2008 Company

4th Floor, **RJP House**, Anandnagar Cross Road,
Satellite, Ahmedabad-380015.
079-26931248, 49, 52

J.J. Parikh & Brothers

Pharmaceutical Distributors

Since 1947

Mahakant Building, Opp. V.S. Hospital,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26576493, 26575693

J. Bipinchandra & Co.

Pharmaceutical Distributors

Since 1990

Nagarshethno Vando
& Biscuit Gali, Nr. Pankor Naka,
Ahmedabad-380001.

J. J. Parikh Pharma Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Distributors

Since 1996

C & F Agent for Pharmaceutical Companies

Vidhya Estate, Nr. Ekta Hotel,
Sarkhej, Ahmedabad.

Late Shri Jashubhai J. Parikh - Adv.
Mrugesh J. Parikh – Advocate

Panel Advocate of more than 15 insurance companies

3rd Floor, Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.
079-26577317

JARUN

Pharmaceuticals Pvt. Ltd.

Pharmaceutical Company

Since 2007

3rd Floor Hasubhai Chambers, Nr. Town Hall,
Ellisbridge, Ahmedabad-380006.

Ramendra – Gita Parikh
Keval – Kinnari
Chinmayee, Sharman
Vrajesh – Shefali Shelat
Om, Arjun

Jashubhai – Kokilaben Parikh
Harshul – Alpa , Mrugesh - Ratna
Bhrita, Darsh, Parita, Darshil
Bakul – Nita Dalal
Meera – David Burns
Chinmay

Umakant – Maya Parikh
Ina
Hiren – Shruti
Harshank, Mishika
Bhavesh – Shital Choksi
Shivam, Ritika

Regi. under RNI No.6316/57. Permitted to post at Ahmedabad PSO on 10th of every month under postal regd. No. MEH Dn.-296 issued by SSP, Mehsana, Valid upto 31-12-2021

ઈન્દુભાઈ ડાહ્યાભાઈ શાહ પરિવાર

તથા સર્વે કુટુંબીજનોના જય શ્રી કૃષ્ણ

**મધુબન, અપંગ માનવ મંડળ પાસે, ડો. વિક્રમ સારાભાઈ રોડ,
અટીરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૫**

PRINTED BOOK

If undelivered please return to: **SHRENİK PARIKH**, B-7, Shree Siddhi Duplex, nr. Apollo Hospital City Centre, Ambawadi, Ahmedabad - 380006
E-mail : vayvaset@gmail.com

Printed and Published by SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH on behalf of AKHIL BHARTIYA VAYADA PARISHAD ASSOCIATION and printed at Shree Vallabh Printery, 2/B, Ellisbridge Shopping Centre, Behind Ellisbridge Police Station, Opp. Town Hall, Ahmedabad - 380 006 and published from B/7, Shree Siddhi Duplex, Near Apollo Hospital City Centre, Core House, Near Police Quarter, Parimal Garden, Ahmedabad - 380 006. Editor - **SHRENİK NAVINCHANDRA PARIKH**